

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2011

Tereza Strítěská

Univerzita Pardubice
Fakulta Filozofická

Užívání drog v komunitě technařů v Pardubicích
Tereza Stříteská

Bakalářská práce
2011

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tereza STRÍTESKÁ**
Osobní číslo: **H08483**
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**
Studijní obor: **Komunitní studia**
Název tématu: **Užívání drog v komunitě technařů v Pardubicích**
Zadávající katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je zjistit jak dalece jsou rozšířené drogy v tzv. komunitě technařů. Které druhy drog jsou nejčastěji užívány. Zda užívají drogy jen na akcích spojených s techno hudbou nebo pravidelně. Jestli si uvědomují rizika spojená s užíváním drog. Práce by na základě těchto zjištění měla potvrdit nebo naopak vyvrátit rozšířený mýtus, že všechny osoby v této komunitě jsou uživateli drog. Metody práce: Studium odborné literatury. Případová studie s použitím techniky strukturovaných rozhovorů a ankety. Cílovou populací jsou technaři v Pardubicích.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Janík Alojz, Dušek Karel, Drogy a společnost Praha: Avicenum 1990 Němec Jiří, Bodláková Ivana, Prevence zneužívání návykových látek Praha: Poly+ 1996 Bergeret Jean, Toxikomanie a osobnost Praha: Victoria Publishing 1995 Presl Jiří, Drogová závislost: může být ohroženo i Vaše dítě Praha: Maxdorf 1995 Nešpor Karel, Provazníková Hana, Slovník prevence problémů působených návykovými látkami: pro rodiče a pedagogy Praha: Státní zdravotní ústav 1996 Rotgers Frederick, Hajný Martin, Sláchalová Magdalena, Léčba drogových závislostí Praha: Grada 1999 Göhlert Fr.-Christoph, Kühn Frank, Lieblová Dagmar, Od návyku k závislosti: toxikomanie, drogy: účinky a terapie Praha: Euromedia Group - Ikar 2001

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Jaroslava Šťastná
Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2010**

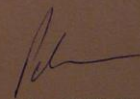
Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2011**



prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

L.S.



doc. MgA. Tomáš Petráň, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2010

Souhrn

Cílem této práce je zjistit jak dalece jsou rozšířené drogy v tzv. komunitě technařů. Které druhy drog jsou nejčastěji užívány. Zda užívají drogy jen na akcích spojených s techno hudbou nebo pravidelně. Jestli si uvědomují rizika spojená s užíváním drog. Práce by na těchto zjištěních měla potvrdit nebo naopak vyvrátit rozšířený mýtus, že všechny osoby v této komunitě jsou uživateli drog. Tyto informace autorka zjišťovala pomocí dotazníkového šetření, které je uvedeno ve druhé části práce.

Klíčová slova

drogy, technaři, techno parties, dotazníkové šetření, anketa

Title

Using drugs in the community of techno fans in Pardubice

Abstrakt

The aim of this work is to determine to what extent drugs are widespread in the community of techno fans. What types of drugs are most often used. Whether to use drugs only events associated with techno music or regularly. If they are aware of the risks associated with drug use. Work on these findings would be to confirm or refute the contrary, widespread myth that all people in this community are drug users.

The author presents the information through a questionnaire survey, which appears in the second part.

Keywords

drugs, techno fans, questionnaire survey, public inquiry

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 18. 6. 2011

Tereza Stříteská

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala své vedoucí práce PhDr. Jaroslavě Šťastné za odbornou pomoc, vstřícnost a cenné rady, které mi poskytla během konzultací této práce.

Také bych ráda poděkovala všem svým respondentům.

Obsah

1 Úvod	10
1.1 Cíle práce	10
1.2 Všeobecný úvod do drogové problematiky	11
2. Historie užívání drog	13
2.1 Hippies	17
2.2 Acid house/rave	29
2.3 Techno	21
2.3.1 Původ a technická podstata	21
2.3.2 Současnost	22
2.3.3 Techno party	23
2.3.4 Komeracionalizace „rave klubů“	24
2.3.5 Chill-out	24
2.3.6 Safer party	25
3. Nejčastěji užívané drogy	26
3.1 Extáze	26
3.1.1 Historie	26
3.1.2 Účinky MDMA	27
3.1.3 Nežádoucí účinky	27
3.1.4 Jak působí extáze na mozek	28
3.2 Pervitin	29
3.2.1 Amfetamin	29
3.2.2 Metamfetamin, tj. pervitin	29
3.3 Marihuana	30
3.3.1 Účinky	30
3.3.2 Nežádoucí účinky	31
3.4 Hašiš	31
3.5 Kokain	32
3.6 LSD	33
4. Šetření	35

4.1 Cíle dotazníkového šetření	35
4.2 Popis sledovaného souboru	35
4.3 Popis metody	36
4.4 Vyhodnocení výsledků	37
4.4.1 Četnost zkušenosti s drogami	37
4.4.2 Důvody, které vedou respondenty k užívání drog	38
4.4.3 Četnost užívání drog	39
4.4.4 Dotazníkové studie Tanec a drogy	41
4.5 Anketa	44
4.5.1 Popis sledovaného souboru	44
4.5.2 Popis metody	45
4.5.3 Vyhodnocení výsledků	45
4.5.4 Názory respondentů	45
4.5.5 Vliv neúčasti na techno party na názor o technařích	47
5. Závěr	48
5.1 Závěr průzkumu	48
5.2 Shrnutí ankety	48
5.3 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření	48
Seznam použité literatury	51
Seznam tabulek a grafů	54
Příloha	55

1. Úvod

Drogy jsou globálním problémem. „Rostoucí popularita nejrůznějších stylů taneční elektronické hudby mezi mládeží a mladými dospělými je ve většině vyspělých zemí typickým fenoménem.“ (Kubů – Škařupová – Csémy, 2006, s. 13)

S touto taneční kulturou média často spojují drogy.

Toto téma jsem si vybrala nejenom pro vážnost drogového problému, ale také proto, že v této komunitě se pohybují mí přátelé a známí. Zajímalo mě, zda se skutečně v této komunitě tak často užívají drogy, jak uvádějí média. Má zkušenost s tímto prostředím je velice kladná. Na každé párty, které jsem se účastnila, jsem byla nadšená vřelou a přátelskou atmosférou, která tam panovala. Mě osobně nikdo drogy na těchto akcích nenabízel, proto jsem byla velice překvapená, jak dopadlo moje dotazníkové šetření.

1.1 Cíle práce

Cílem práce je zhodnotit několik základních aspektů užívání drog v cílové skupině tzv. technařů. Tuto cílovou skupinu jsem si vybrala, protože je často spojována s užíváním drog. Bakalářská práce se snaží zodpovědět následující výzkumné otázky. Jak dalece jsou rozšířené drogy v tzv. komunitě technařů. Které druhy drog jsou nejčastěji užívány. Zda užívají drogy jen na akcích spojených s techno hudbou nebo pravidelně. Jestli si uvědomují rizika spojená s užíváním drog. Práce by na základě těchto zjištění měla potvrdit nebo naopak vyvrátit rozšířený mýtus, že všechny osoby v této komunitě jsou uživateli drog. Metody práce: Studium odborné literatury. Dotazníkové šetření a anketa. Cílovou populací jsou technaři v Pardubicích.

Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická práce obsahuje nejprve obecné uvedení do problematiky drog, detailní rozpracování historie drog a „módních“ trendů s nimi souvisejících, popis nejčastěji užívaných drog v techno komunitě.

Druhá část bakalářské práce tvoří dotazníkové šetření, které ve většině případů proběhlo přes sociální síť Facebook, kde byl dotazník uveřejněn. Jsou zde uvedeny i výsledky ankety, která měla zjistit názor lidí na tuto komunitu.

Pro srovnání mých údajů z dotazníkového šetření posloužila dotazníková studie Tanec a drogy 2000 a 2003, Tanec a drogy 2007. Výsledky dotazníkové studie Tanec a drogy 2010 nejsou zatím uveřejněny.

1.2 Všeobecný úvod do drogové problematiky

Droga

Droga je každá látka, ať již přírodní nebo syntetická, která splňuje dva základní požadavky:

1. má tzv. psychotropní účinek, tj. ovlivňuje nějakým způsobem naše prožívání okolní reality, mění naše „vnitřní“ naladění – působí na psychiku.
2. může vyvolat závislost, má tedy něco, co se z nedostatku vhodnějšího pojmenování někdy označuje jako „potenciál závislosti“.

Podle společenského pojetí v současnosti jsou jako drogy označovány téměř výlučně látky, které splňují výše jmenovanou definici, ale jsou naší společností zákonem zapovězeny, resp. jejich výroba a distribuce. Tato skupina je také příslušným způsobem demonizována a označována jako původce drogových problémů. (Presl, 1994, s. 9)

Užívání návykových látek

„Zejména v případě užívání ilegálních návykových látek má společnost tendenci pohlížet na jejich uživatele jako na jednodušskou skupinu zejména mladých lidí, jež bývá v médiích často „házena do jednoho pytle“ s označením toxikoman či narkoman. Skutečnost ale tak jednoduchá není a v praxi se lze setkat s různými kategoriemi užívání ilegálních drog.

Kategorie užívání návykových látek

- **Abstinence** – naprosté zdržení se užívání jakékoli látky měnící vědomí.
- **Experimentální** – jednorázová zkušenost s danou návykovou látkou, kterou člověk užije zpravidla nejvýše 2-3x za život.
- **Rekreační** – příležitostné, byť někdy pravidelné užívání návykové látky (např. o víkendech, při návštěvě techno-party apod.), jež je zakomponované do životního stylu a nepůsobí uživateli zdravotní a/nebo sociální problémy.
- **Problémové** – dlouhodobé a/nebo injekční užívání heroinu, kokainu, metamfetamin (tzv. pervitin), jež může uživateli působit vážné zdravotní a/nebo sociální problémy a může mít nepříznivé dopady i na sociální okolí uživatele (rodina, přátelé, partneři).
- **Závislé** – nepřetržitě pravidelné užívání návykové látky (v případě ilegálních drog často injekční, ale nemusí tomu tak vždy být), které jednoznačně určuje

životní styl uživatele a působí mu vážné poškození somatického, psychologického a sociálního zdraví. Rovněž může mít nepříznivé dopady i na sociální okolí uživatele (rodina, přátelé, partneři).“ (Radimecký, 2007, s. 12)

Pomocí dotazníkového šetření bylo zjištěno, že v daném vzorku se vyskytly pouze první tři z kategorií užívání návykových látek (tj. abstinence, experimentální a rekreační).

Experimentování s návykovými látkami

„Pod pojmem experimentování rozumíme nepravidelné užívání většinou různých návykových látek. Jako experimentátora tedy můžeme označit osobu, která má více než jednu aktuální zkušenost s užitím drog. Mezi užitím drogy či různých drog přitom bývají různě dlouhé časové intervaly. Zkoušení různých typů drog a současně různých způsobů aplikace daných látek jsou pro tento vzorec užívání typické.“ (Grohmanová, 2007, s. 31)

Rekreační užívání drog

„Podskupinou obecné populace, která vykazuje výrazně vyšší míru užívání drog a souvisejících rizik, jsou návštěvníci klubů, tanečních akcí a hudebních festivalů. Sledovat trendy mezi osobami pohybujícími se v prostředí noční zábavy má smysl i proto, že se nezdá jedná o kontext, v němž se nové (syntetické) drogy a nastupující trendy objevují nejdříve.“ (Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2010, s. 7)

„V tomto prostředí je rozšířené zejména užívání stimulačních drog, jako jsou extáze, kokain nebo amfetaminy. Motivací je touha mladých lidí „bavit se“, „pořádně si to užít“. [...] Užívání drog v prostředí elektronické taneční scény bývá velmi úzce spojeno s konzumním životním stylem mladých lidí a bývá často časově omezeno na období, než přijdou pracovní a rodičovské povinnosti. Je spojeno s určitými hudebními žánry, image a módou. Největším rizikem rekreačního užívání drog je poškození zdraví v důsledku opakovaného užívání amfetaminových drog. Dlouhodobá rizika užívání extáze nebyla jednoznačně prokázána.“ (Grohmanová, 2007, s. 32)

Intoxikace

„Pojmem intoxikace se obecně rozumí jakákoli otrava, pojmem droga pak jakákoli omamující látka (původně léčivá látka rostlinného, živočišného nebo nerostného původu). Zpravidla se v souvislosti s drogovými závislostmi rozlišuje tzv. měkké a tvrdé drogy.“ (Pokorný – Telcová - Tomko 2002, s. 21)

Různé drogy jsou spojeny s různou mírou rizika. Jedním z hlavních rizik je možná ztráta kontroly nad původně občasnou konzumací a postupný vznik závislosti.

Míra rizika vzniku závislosti slouží jako hlavní kritérium pro dělení drog na tzv. měkké a tvrdé, či lehké a těžké.

První skupina je charakterizována tím, že drogy sem zařazené lze v podstatě konzumovat, tedy užívat v přijatelných intervalech a přijatelných množstvích – aniž v neúnosné míře dojde ke vzniku závislosti či k jiným negativním důsledkům. Příkladem lehkých drog je marihuana, hašiš.

U tvrdých drog je vznik závislosti jednoznačně vysoký. Patří mezi ně kupř. crack, heroin, pervitin, braun. (Presl, 1994, s. 10-11)

2. Historie užívání drog

„Na přelomu 19. a 20. století jsou všechny známé drogy volně k dostání v lékárnách a drogeriích a dokonce si je lze nechat poslat poštou přímo od výrobce. Je to záležitost celosvětová, týká se jak Ameriky, tak Asie a Evropy. Reklama provázející tyto výrobky je rovněž naprosto svobodná a její intenzita je srovnatelná s mírou propagace jakéhokoliv jiného výrobku. Bezpochyby existují lidé závislí na opiu, morfiu a heroinu, ale fenomén jako takový – ať se jedná o umírněné nebo neumírněné uživatele – jen vzácně přitahuje pozornost novin a časopisů, o soudcích a policii ani nemluvě. Justice, politika ani etika nemá s celou záležitostí co do činění.

Nicméně se objevují protestní hlasy přesvědčené, že panující svoboda je „problémem“, jenž se snadno může změnit v katastrofu. Užívání psychoaktivních drog je bráno jako neštěstí dokonce v případech, kdy je pouze příležitostné a opatrné, protože ve skutečnosti není považováno ani tak za zlozvyk, jako za zločin a nakažlivou chorobu.“ (Escotado, 2003, s. 71)

1914 Haagská dohoda, jež všem státům přikazuje „dohlížet na výrobu a distribuci opia, morfia a kokainu“. Tato dohoda bude jako dodatek přiřčleněna k versailleské smlouvě (1919) a do budoucna se stane principem, podle něhož je povinností a právem každého státu bdít nad „zákonným použitím“ jistých drog. (Escohotado, 2003, s. 75)

1925 Mezinárodní úmluva o opiu. „Cílem této úmluvy bylo provádět dohled nad statistickým kontrolním systémem a mj. stanovila pro zákonný mezinárodní obchod s omamnými látkami systém dovozních a vývozních povolení, který je používán dodnes.“ (Nožina, 1997, s. 71)

Další mezinárodní smlouva je z roku 1931. Lze ji považovat za první vítězství prohibičního ducha, protože nejen stanovuje roční kvóty předpokládané výroby kontrolovaných omamných látek pro každou zemi, nýbrž také svěřuje Stálé úřední komisi „boj proti toxikomanii“.

1936 Úmluva o potlačení nezákonné dopravy nebezpečných látek Ustavení této úmluvy vyzývá všechny země, aby vytvořily „zvláštní policejní oddíly“ a „přísně trestaly vězením“ nejen nezákonný obchod, ale i pouhé držení drog. (Escohotado, 2003, s. 86)

Protokol 1946. „Jeho cílem bylo převést funkce kontroly omamných látek do působnosti Organizace spojených národů, zároveň byla vytvořena komise OSN pro omamné látky.“ (Nožina, 1997, s. 114)

Ve třicátých letech byly na trh uvedeny aminy (amfetamin, dexamfetamin, metamfetamin). „Prodávaly se volně v lékárnách jako prostředky proti zánětu nosohltanu, nevolnosti, obezitě, depresi a předávkování hypnotiky. Ve skutečnosti se jednalo o stimulanty nervového systému desetkrát až dvacetkrát aktivnější, a přitom o mnoho levnější než kokain.

Díky silnému euforizačnímu účinku je bylo možné podávat proti jakémukoliv druhu deprese a vojákům se jich během druhé světové války dostávalo často v neuvěřitelném množství.“

[...]

Nicméně aminy jsou uvedeny na trh právě ve Spojených státech a až do sedmdesátých let se žádná severoamerická delegace nevysloví pro jejich mezinárodní kontrolu. To je ostatně pochopitelné, jelikož se jedná o syntetické výrobky vyvážené do rozvojových zemí, a nikoliv naopak, a z jejich patentů plynou ohromné zisky. Ke shovívavosti jistě přispěla i skutečnost, že uživatelé zastávali široké spektrum profesí, aniž by byli nějak spojováni s nějakou vyhraněnou skupinou chudých nebo jinak marginalizovaných jedinců. To zabránilo spuštění stigmatizačního mechanismu spojeného s rasovými a sociálními předsudky.

V roce 1971 je podepsána Dohoda o psychotropních látkách. Boj proti psychedelií právě dosahuje svého vrcholu a zúčastněné státy se v dohodě zavazují dohlížet na „názory, pocity a stavy duše“. Je to něco naprosto nového. Změna v přístupu je o to patrnější, uvážíme-li, že všechny předcházející mezinárodní dohody se týkaly pouze omezení zneužívání omamných a návykových drog.

Konopí je další drogou, která se masově rozšíří ať už ve formě marihuany nebo hašiše po Spojených státech a zanedlouho nato i po Evropě. V roce 1972 bylo ve zprávě Národní komise pro marihuanu a zneužívání drog doporučeno zbavit konzumaci marihuany trestnosti. Zpráva se opírala o skutečnost, že se jedná o neškodnou látku navíc užívanou pětadvaceti miliony Američanů. V roce 1977 nový celostátní průzkum ukázal, že 60 % mladých přišlo už někdy do styku s marihuanou nebo hašišem (pro srovnání, s tabákem to bylo 68 %) a s věkem narůstal i počet pravidelných kuřáků. V roce 1979 Národní průzkumný úřad pro zneužívání drog poukazoval, že 68 % mladých se už seznámilo s produkty z konopí a polovina je užívá pravidelně.

Od počátku šedesátých let roste ve veřejnosti představa o marihuaně jako o „měkké“ droze. V Holandsku, kde jsou produkty z konopí volně k dostání v patnácti stech *coffee shops* po celé zemi a přitahují narkomany z celé Evropy, protože používání této drogy je v zemi jejich původu stíhatelné. Přesto se počet samotných Holanďanů konzumujících marihuanu nemění a zůstává stále stejný na úrovni pouhých pěti procent obyvatelstva.

[...]

V 80. letech dochází k objevu syntetických drog: analgetik, stimulantů a halucinogenů. Jejich společným znakem je, že se zrodily z prohibice. Všechna předchozí psychofarmaka byla nejdříve legální, a až potom byla zakázána. Tato skupina však už od počátku vzniká jako alternativa k originálům nedostupným na běžném trhu a poptávka po nich závisí ve velké části na tom, že originály jsou stále velmi drahé a zakázané.

Náhražky, jsou silnější, levnější a – takřka vždy – toxičtější než jakákoliv z předchozích zakázaných drog. Proto by také šlo nazvat osmdesátá léta dobou, kdy se toxikomanie proměňuje v *náhražkománii* celosvětového rozměru.

Mezi průmyslovými drogami s psychedelickým profilem objevenými a rozšířenými v osmdesátých letech je široká škála látek, v jejich složení se častokrát objevuje benzolový prstenec charakteristický pro meskalin. Obvykle se popisují pouhými zkratkami, nejvíce vešla ve známost MDMA neboli extáze. Tuto drogu lze jen obtížně zařadit mezi halucinogenní, protože spíše otevírá dveře emocím než vnímání. Od poloviny sedmdesátých let ji využívali psychologové a psychiatři v anglosaských zemích. MDMA dosáhlo vrcholu své legální existence kolem roku 1984, kdy se stalo jedním ze znaků hnutí *New age*. Populárnější verze *rave*, jež se ve svých protestech hlásí k hippies, se zaměří na diskotéky a akce v přírodě. Až do této chvíle není zaznamenán jediný případ špatného tripu nebo prudké otravy, přičemž drogu užívají tisíce lidí. Avšak v roce 1985 se o její popularitu začala zajímat DEA (*Národní úřad pro kontrolu obchodu s drogami* jedna z regulačních federálních agentur Spojených států amerických, která se zabývá bojem proti pašování a distribuci drog) a učinila ji nedostupnou jak pro běžné uživatele, tak samotným lékařům.

V následujícím roce 1986 je už na černém trhu velké množství MDMA, takřka vždy „nařezaného“ nějakými toxičtějšími produkty, a začínají se objevovat první případy úmrtí.

Na přelomu osmdesátých a devadesátých let to je společně s produkty z konopí nejoblíbenější euforizant středostavovské mládeže ve Spojených státech a Evropě.

V osmdesátých letech bezpochyby vrcholí úsilí státních institucí potlačit užívání ilegálních drog. Křížové tažení už je celosvětovým jevem. Nicméně žádná událost

není tak rozhodující a nevyvolá takovou odezvu jako nástup takzvaných syntetických drog.

Nejdříve byl svět zaplaven různými náhražkami, jež překupníkům a výrobcům zvyšovaly zisky a uživatelům riziko otravy. Syntetické drogy se doslova zrodily z prohibice a s nimi nastává nový zlatý věk pro organizovaný zločin. Je třeba jim připisat i nárůst předávkování a otrav způsobených příměsemi pozorovatelný všude tam, kde dochází k zesílení represí.

Evropy se problém ilegálních drog prakticky nedotkl do sedmdesátých let. Evropský černý trh roste zběsilým tempem. Přestože se většina států neodchyluje od tvrdé linie hlášané Spojenými státy, výsledky dosahované v liberálním Nizozemí nutí k zamyšlení. Holandská společnost skutečně vykazuje nejvyšší procento konzumace nezákonných drog, zároveň však také nejnižší podíl smrtelných otrav a s nimi spojené kriminality, stejně jako nejnižší konvergenci (okolo 6 %) mezi užíváním heroinu a AIDS, zatímco ve Španělsku a Francii tato konvergence překračuje 60 %.“ (Escotado, 2003, s. 88-147)

„P. Needle z USA vyslovil teorii, že drogové epidemie probíhají v cyklech. K ústupu určitých drog dochází, když s nimi populace nemá příznivou zkušenost. Další generace však stejné drogy znovu objevuje a cyklus se opakuje. To je příznačné pro zneužívání marihuany a hašiše. V 60. letech bylo především v USA prokázáno, že zneužívání marihuany je zdraví škodlivé, nehledě na to, že mnozí přešli od této tzv. „měkké“ drogy k heroinu – k droze „tvrdé“. Dnes jako by docházelo k novému cyklu, droga je lacinější než alkohol, prožitky pod jejím vlivem jsou většinou příjemné a spojené s dobrou náladou, a po intoxikaci nepřichází „kocovina“. Intoxikace marihuanou není tak nápadná jako opilost po požití alkoholu, a není proto tak kritizována.“ (Riesel, 1999, s. 42-43)

2.1 Hippies

„Drogy se šíří do nových sociálních a věkových vrstev a skupin (vedle „privilegovaných“ umělců a excentriků se rozmáhají i ve středních a nižších vrstvách a zejména mezi mládeží), vzniká nová drogová filozofie, s ní spojené mýty a alternativní kultura. Druhá polovina 20. století přináší celou řadu krizových

jevů – sociální rozpory, individualismus, rozpad rodiny, konzumní styl života, studenou válku. Svět prožívá rozčarování z demokracie i komunismu. Propuká vleklý válečný konflikt v Koreji a poté ve Vietnamu. Mladá generace reaguje po svém. Rodí se hnutí „květinových dětí“ – hippies. [...]

„Květinová moc“ protestující mladé generace o sobě dává v plné síle vědět. S ní přichází i móda halasného obhajování drog jako nástroje revolty i sjednocení. [...] Drogy se stávají prostředkem odvržení společenských zábran, prostředkem popření zkonstatěného pořádku. [...]

Na drogových seancích hledají novou filozofii, nové umělecké podněty. Vedle „tvrdých“ beatníků existuje daleko početnější skupina umírněných obdivovatelů nové drogové filozofie – studentů, populárních hudebníků, herců, levicových intelektuálů – circumstantialis, „příležitostných“, kteří drogy užívají pouze občas. Jsou to právě oni, kdo poskytují drogám široký sociální status a vytvářejí z nich módní záležitost.“ (Nožina, 1997, s. 79-80)

„Pro mnoho lidí se konzumace psychedelik stala jakýmsi politickým aktem. Experimenty s marihuanou byly například jakýmsi „prohlášením“ toho, že vládní tažení proti ní bylo neadekvátní. Kladné zkušenosti s konopím vedly pak konzumenty ke zpochybnění autority „establishmentu“ i v jiných oblastech. K tomuto skepticismu nepochybně přispěla i konzumace silnějších psychedelik. Psychedelické festivaly s názvem „Be-in“ (be-in doslova „být při tom“, zřejmě slovní hříčka od being – bytost; human being – lidská bytost) byly přirozeným vyjádřením pocitů jednoty raných konzumentů, podobně jako jejich pokusy o život v komunách. Na rozdíl od dřívějších, kdy brával psychedelika obvykle jen jeden člověk a v klinických podmínkách, nyní se důraz přesunul na otevřené, nekontrolované, masové užívání si radosti stavů změněného vědomí.“

Hudební festival v kalifornském Monterey, pořádaný v r. 1963, byl mezníkem vzniku nového vztahu mezi LSD a hudbou. „Mnozí tam brali LSD, aby povznesli a prohloubili svůj zážitek z festivalu. Hudebníci a výtvarní umělci brzy začali široce experimentovat s takovými formami projevu, které doplňovaly, zpřesňovaly a zkvalitňovaly účinek LSD nebo dokázaly zprostředkovat zkušenost nezasvěceným.

[...]

Komunita oblasti Haight-Ashbury, podněcovaná LSD, nosila celé spektrum barev a mužský prvek v ní tak výrazně nedominoval. Neoslavovala agónie a triumfy osamocенého umělce, ale směřovala spíš k životu v komunách a k novému stylu hudby a tance. Její přístup byl měkčí. Pokud někoho imitovala, tak to byl kmenový způsob života amerických Indiánů.

Životnímu stylu „dětí květin“ dodávaly na přitažlivosti i shromáždění „Be-in“, rockové koncerty se světelnými efekty, bezpočet psychedelických časopisů a život v komunách. Toto „obracení na novou víru“ probíhalo po celých Spojených státech a v menší míře i v západní Evropě, především v Londýně, Hamburku a Amsterdamu.

O hnutí, se v té době mluvilo jako o druhé renesanci. Bráno ze zpětného pohledu, změnilo přinejmenším životy několika milionů lidí. Ty tři čtyři roky sociálních experimentů, podepřených masovou konzumací LSD, lze pro jejich pozitivní dopad přirovnat ke vzniku několika osvobozeneckých hnutí. Toto období změnilo postoje Američanů vůči práci, politice, armádě a takovým společenským skupinám, jako jsou ženy nebo homosexuálové. Položilo základy našemu nyní již etablovanému zájmu o osobnostní růst a zušlechťování vědomí.

Tato velká vlna LSD pak kulminovala „létem lásky“ v roce 1967.“ (Stafford, 1997, s. 134-138)

„Zejména v 70. letech se objevuje celá řada dalších hnutí, která se oproti hippies vyznačují větší aktivitou a agresivitou. Zatímco v dobách hippies byl módní hašiš a LSD, nové směry vyznávají kokain a heroin. Jako reakce na pocit odcizení a zklamání společností vzniká i hnutí punk.“ (Nožina, 1997, s. 82)

2.2 Acid house / rave

„Rok 1990 přinesl několik náznaků, svědčících o vzkříšení zájmu o psychedelické drogy: Původně britská „rave“ či „acid housová“ scéna se rozšířila po USA a zasáhla i tak odlehlá místa, jako je španělská Ibiza nebo indická Goa.

V r. 1991 a 1992 otřásl fenomén Západním pobřežím silou pořádného zemětřesení. „Rave“ je obrovská, etnicky smíšená, celonoční nebo víkendová taneční party, jejímž hnacím motorem je MDMA nebo LSD, provázená intenzivní

psychedelickou světelnou show, technickými hračkami typu přístrojů na virtuální realitu a tranz indukujícími, hypnotickými rytmy „acid house music“.“ (Stafford, 1997, s. 18)

„Název má spojitost s drogou LSD (acid), která se na parties ze začátku rozsáhle užívala. Na drogách je založená celá scéna. Dobrou party dělá hojné množství drog – LSD, MDMA, kokainu, marihuany – čím je jich víc, tím je nálada lepší.“ (Saunders, 1996, s. 20)

„Rave party, se staly prominentním prvkem ve vývoji kulturní scény v oblasti San Franciska a Los Angeles a velmi zaujaly i hlavní masmédia. Obvykle se konávají v normálních nočních klubech, ale často i na plážích nebo v opuštěných skladištích a pro své příznivce dalece přesahují rámec pouhých party.“ (Stafford, 1997, s. 18)

"Acid House, které začalo jako skrytá obsese vyznavačů svobodného stylu, se pak rychle rozšířilo a způsobilo v Londýně a na londýnských předměstích nevídaný rozmach nočního života. Tam, kde nebyla k dostání extáze, se užíval heroin, někdy společně s amfetaminem. Ukázalo se, že kluby, jejichž otvírací doba byla omezena, nestačí tento nový jev zvládnout, a rostla poptávka po ilegálních akcích, které se často konaly v opuštěných skladištích ve zpustlých oblastech londýnských doků. Účast na těchto akcích rostla, neboť si je oblíbilo na deset tisíc lidí, a rostl i zájem bulvárního tisku, který tyto akce odsuzoval. Začala série policejních razíí, reakcí na ně byla zvýšená konspirační činnost ze strany organizátorů těchto akcí. Začal fungovat utajený systém předprodeje lístků.

[...]

Extáze patřila neoddělitelně k těmto divokým akcím díky svým specifickým farmakologickým účinkům (vybuzovala energii pro tanec, pocity blažené empatie a zkreslené, absurdistické vnímání světa), které u účastníků vyvolaly pocit společně sdíleného tajemného obřadu. Podobným způsobem v době před dvaceti lety spojilo řadu „myslitelů“ LSD.[...]

Pět let hnutí rave ve Velké Británii bylo završeno scénou, která uvolnila kulturní vlnu duchovní positivity, sociální zodpovědnosti, mezigenerační sounáležitosti a divoké radosti. Součástí tohoto postupně se rozvíjejícího evolučního procesu se stal zvuk, světlo a globální komunikace.“ (Tyler, 2000, s. 105-109)

„Když byly rave parties v Británii ještě něčím novým, raveři je popisovali jako jednu velkou, šťastnou rodinu, kde se každý cítí jako doma právě díky E.

V průběhu let, a obzvláště od roku 1993, se scéna rozdělila na několik rozdílných podskupin s vlastním hudebním stylem, oblékáním a do jisté míry i se svými vlastními drogami.“ (Saunders, 1996, s. 61)

2.3 Techno

Techno je subžánr elektronické taneční hudby, který vzniknul v 80. a plně se rozvinul v 90. letech 20. století. V techno hudbě je (jako u většiny druhů elektronické taneční hudby) kladen důraz na výrazný rytmus (založený zejména na monotónním střídání úderů basového bubnu a hi-hat) a rychlé tempo, přičemž prakticky veškeré používané zvuky jsou generovány elektronickými hudebními nástroji a přístroji. Podstatou techno hudby je opakování určité hudební jednotky, což v posluchači vytváří pocit určitého napětí a dokonce může vyvolat jistý druh extatického transu. Techno hudba je v drtivé většině čistě instrumentální, skladby obvykle postrádají klasickou strukturu používanou v pop music (sloka/refrén), používané zvuky nijak nepřipomínají běžné hudební nástroje a melodie se zde objevují pouze zřídkakdy.

2.3.1 Původ a technická podstata

Techno vychází z elektronické avantgardní hudby 70. let. Za zakladatele tohoto hudebního stylu bývají nejčastěji označováni detroitští DJs Derrick May, Juan Atkins nebo Kevin Saunderson, kteří v polovině 80. let začali v detroitských disco klubech hrát rytmickou, čistě elektronickou hudbu s tím, že pomocí dvou gramofonů a mixážního pultu spojovali (mixovali) a prolínali jednotlivé skladby mezi sebou, čímž vznikala nepřetržitý ucelený proud (mix nebo také set) techno hudby. Toto mixování má svá pravidla - DJ musí umět srovnávat rytmy a tempo skladeb, pracovat s náladou setu, přizpůsobit výběr skladeb prostředí apod. Mezi první významné propagátory techna v Čechách patří bývalý chrudimský DJ Aleš Bleha, který se počátkem 90. let soustředil hlavně na klubovou scénu.

Elektronická hudba (techno, trance, house, ale i electronic body music, synthpop a další styly) je termín obvykle používaný pro hudbu, která k vytváření zvuků

používá elektronické nástroje, jako jsou např. syntezátory, samplery, bicí automaty a jejich softwarové obdoby. Tempo se u elektronické hudby udává v takzvaných BPM tj. čtvrttaktech nebo úderech za minutu (Beats Per Minute). Tempo většiny techno skladeb se pohybuje v rozmezí 140 - 160 BPM.

2.3.2 Současnost

Na přelomu 80. a 90. let ovládl tento styl západní Evropu a spolu s dalšími variantami elektronické taneční hudby, se stal velmi výrazným hudebním a společenským fenoménem.

Techno hudba není tvořena prostřednictvím živých nástrojů a techno skladby bývají značně monotónní. Pro techno typický strojový chlad je záměrný a tímto způsobem lze vyjádřit něco, co jinými hudebními směry vyjádřit nelze.

Repetitivnost a (mnohdy jen zdánlivá) jednoduchost je prostředkem k dosažení hypnotické atmosféry techno skladeb. V této souvislosti bývá techno často označováno za jakousi moderní obdobu pradávných šamanských rytů.

Poslední dobou, kdy se techno scéně dostalo více mediální pozornosti, jsou různé techno party (zejména ty, které se odehrávají pod širým nebem), doprovázeny odporem části občanů, kteří nesou s nelibostí hlučnost techno akcí a také poměrně rozsáhlou konzumaci drog, ke které na těchto akcích dochází. Navzdory obecně rozšířeným názorům jsou však návštěvníci těchto akcí poměrně vzdělaní, neagresivní (přestože bezpochyby existují výjimky) a po skončení párty se obvykle postarají o důkladný úklid daného prostoru. Nicméně tento problém se dotýká spíše freetekno scény, kterou je nutno odlišit od klasické techno scény.

Jako „techno“ bývá médii často nesprávně označován styl "freetekno". Freetekno je ve srovnání s klasickým technem znatelně rychlejší (většinou se pohybuje v rozmezí 160 - 240 BPM) a používá drsnější zvuky. Dá se říci, že freetekno je pro běžného posluchače ještě méně stravitelné než techno.

Techno bývá často používáno jako synonymum pro veškerou elektronickou taneční hudbu. Techno je však pouze jedním ze subžánrů této hudby. Mezi další takové subžánry patří trance (zde je oproti technu kladen silnější důraz na melodie a sférické zvukové plochy evokující zasněnou atmosféru), house (používá prvky stylů jako disco, funk nebo soul), rave (ve srovnání s technem rychlejší a

melodičtější) nebo jungle (zatímco techno rytmy jsou většinou strohé, jungle je založen na spletitých smyčkách bicích), apod. (Wikipedie.org, 2011)

Techno party

(viz příloha č. 5 Obrazová část, fotografie č. 1 - 8)

„Jednotvárná, rytmická hudba. Atmosféru podbarvují světelné blesky, různé efekty, stroboskopické světlo a laserová show. Mladí tancují celé hodiny, celé noci. Při tanci neexistují taneční kroky, neexistují pravidla. Každý si může dělat, co ho napadne.

Je to ztřeštěný svět, pro normální lidi naprosto nepochopitelný. Návštěvníci „rave-klubů“ a vyznavači technohudby ho považují za krásný. Zábavy jsou pro ně životní potřebou. Nemohou se bez nich obejít.

Život těchto lidí se omezuje na víkendy, tedy alespoň na to, co chápou jako smysl své existence. Všední den je pro ně utrpením, práce je frustruje, nezaměstnanost zahanbuje. Platí pouze víkend, útěk ze všedních dní, únik do toho, co považují za skutečný život.

Atraktivitu těchto akcí podstatně zvyšuje illegalita Extáze. Na rozdíl od všedních dnů v kanceláři, učení, jakékoliv konformity dělá člověk něco zakázaného, mnohem zajímavějšího, něco zvláštního. [...]

Lidé z „rave-klubů“ zdůrazňují svou osobitost, nekonformitu. Říkají, že pro ně neplatí žádné předepsané taneční kroky. Z vnějšího pohledu vypadá věc poněkud jinak. Člověk vidí množství mladých lidí. Všichni dělají totéž, tancují, pohybují se velmi podobně. Jejich život určuje nutnost, nutnost být při tom, mít požitek z toho, co se jim předkládá, všem totéž. Extáze prý způsobuje, že se člověk otevírá svému okolí. Neznámí lidé se spolu baví a objímají se. Toto chování je platnou normou tanečních večírků.

Ne, zábavy nejsou místem setkání, nýbrž osamění, jednotlivec se snaží bavit se v davu. Celkově vzato je to v podstatě totéž, co nabízí život všedních dnů. Dnešní společnost považuje konzum a samotu v davu za štěstí. Lidé se snaží do tohoto dění zapojit. Takové chování není výsadou tanečních zábav. Mnozí tak bohužel normálně žijí.“ (Rufer, 1998, s. 211-220)

2.3.4 Komeracionalizace „rave klubů“

„V poslední době probíhá zběsilá komercializace „rave-klubů“. Také v tomto prostředí zavládl tvrdý kapitalismus. Na zábavách utratí mládež prakticky všechny své peníze.“ Organizátoři tanečních večírků nezřídka zastavují vodu na toaletách, aby měli větší tržbu z prodeje nápojů. Organizátoři prodávají také CD a potřebné oblečení, každý nový návštěvník totiž potřebuje výbavu.

„Etabloval se dokonce diskžokejový servis. Člověku, který si uvědomuje význam diskžokejů, je naprosto jasné, že se tak dají vydělat velké peníze. Diskžokeji jsou uctíváni a zbožňováni jako největší hvězdy populární hudby.

Domnívá-li se tančící mládež, že žije v abnormálním světě, věří-li tomu, že její chování má něco společného s únikem, je to jenom smutná iluze. Návštěvníci tanečních zábav dělají přesně to, co každý z nás. Konzumují, nechají se vykořisťovat, a pomáhají tak malé skupině k obrovským ziskům.“ (Rufer, 1998, s. 220-221)

2.3.5 Chill-out

V roce 1990 poradenské organizace typu Release a Lifeline začaly upozorňovat majitele klubů na rizika spojená s braním extáze pomocí letáků a návodů na „bezpečnější extázi“. Péči těchto organizací brzy vyšlo najevo, že většina klubů a podniků neposkytuje svým návštěvníkům žádný prostor k odpočinku a vychladnutí, a poukázaly na tuto skutečnost jako na faktor podstatnou měrou ovlivňující rizika představovaná touto drogou. Význam „chilloutu“, nabízejícího útočiště před nápirem beatů a stroboskopů, horkem a tančícím davem, byl podle nich pro snížení hrozby, které se uživatelé extáze vystavují, klíčový.

Při vědomí vlivu, jaký E má na tělesnou teplotu, se brzy objevily obavy, že velmi teplé a potopudné prostředí přispívá k potenciálně smrtelnému riziku úpalu. Za pomoci konkrétně směřovaných kampaní pod názvem Safer Dancing, které se nejprve objevily v Manchesteru, později v Londýně, ve Skotsku a na dalších místech, se tyto organizace snažily co nejlépe informovat klubové promotéry o nebezpečích předimenzovaných návštěv, důležitosti zřizování chill-out místností a bezplatného poskytování pitné vody.

S postupem devadesátých let se chill-outy stávaly běžným prvkem raveového a klubového designu.

Ve stejné době si začaly stále častěji razit cestu do klubů koutky první pomoci. V mnoha případech se pak staly pro ty, kteří to s extází přehnali, jedinou možností uniknout alespoň na chvíli ohlušujícím beatům a davu ostatních tanečníků. (Push & Mireille Silcottová, 2003, s. 124-125)

2.3.6 Safer party

(viz příloha č. 5 Obrazová část, fotografie č. 9 a č. 10)

“Projekt Safer party je seskupení organizací, které se zabývají sociální prací na taneční scéně. Koordinátorem projektu je občanské sdružení Chilli.org, které společně s pražským o. s. SANANIM, brněnským o. s. Sdružení Podané ruce (Wallhala a Extc.cz), plzeňským o. s. CPPT a jihočeským o. s. Prevent navštěvují největší letní taneční festivaly a nabízejí účastníkům svoje specifické preventivní projekty zaměřené na taneční scénu.

Hlavním cílem a ideou Safer party je poskytování objektivních informací o legálních a ilegálních psychoaktivních látkách, jež by uživatele komplexně informovaly o substancích samotných (z čeho jsou vyráběny, čistota, možné příměsi) i o jejich krátkodobých, dlouhodobých a vedlejších účincích, bezpečnějšímu užití, dávkování a legislativních otázkách, které s tímto souvisejí.

Organizace sdružené v Safer party provozují na těchto festivalech “informační stánek” se specifickým servisem. K dispozici pro každého návštěvníka největších letních hudebních festivalů na území ČR budou letáky s různorodými tématy: minimalizace rizik užívání legálních či ilegálních drog, všeobecné informace o psychoaktivních substancích, nebezpečí míchání různých drog navzájem nebo jen možnost rozhovoru na jakékoliv téma týkající se rizik nočního života včetně zásad bezpečného sexu.

Projekt dále, dle toho jaké organizace jej budou na dané akci zastupovat, nabídne například útulný chillout s hudební produkcí, vitamínovým servisem a poradenskou péčí (Chilli.org). Informace o aktuální hladině alkoholu v krvi, jaká rizika z toho vyplývají a o času, kdy hladina alkoholu klesne na nulu (Promile.info). V případě jakýchkoliv krizových situací z důvodů psychických – stavy nezvladatelné úzkosti, strachu, paniky či zmatenosti slangově označované jako „bad trip“ - nebo z důvodů fyzických - tělesná zranění, nevolnost, omdlávání,

dehydratace - zde účastník hudebního festivalu najde přátelskou pomoc a profesionální podporu (Sdružení Podané ruce). Preventivní služby budou poskytovány zdarma a anonymně.“ (Safer party, 2011)

Tento projekt je v České republice od roku 2008 a mimo letních tanečních festivalů můžeme jeho stánky najít i na větších techno parties.

3. Nejčastěji užívané drogy

3.1 Extáze

(viz příloha č. 5 Obrazová část, fotografie č. 11)

3.1.1 Historie

(3,4-methylendioxyamfetaminum)

„V roce 1914 ji nechala patentovat farmaceutická společnost Merck jako prostředek pro upravení chuti k jídlu. Protože MDMA nespĺnila očekávání svého výrobce, brzy zmizela ze scény. V roce 1953 ji v rámci výzkumu řady psychotropních látek testovala na zvířatech americká armáda. Poté však opět upadla v zapomnění.

V roce 1965 provedl syntézu MDMA biochemik Alexander Schulgin a látku vyzkoušel sám na sobě. Od roku 1977 se MDMA používala v psychoterapiích, ale vznikly obavy, že když se MDMA rozšíří, bude podobně jako LSD zakázána. Proto se používala jen v úzkém kruhu.

V roce 1984 MDMA skutečně proslula a stala se velmi oblíbenou drogou pro volný čas.

V roce 1984 byla MDMA ještě na seznamu legálních látek. V USA ji pod názvem Extáze užívali převážně studenti. Brzy se dále rozšířila a nahradila členům hnutí hippies kokain. V roce 1985 byla MDMA v USA zakázána, dodnes zůstala ilegální drogou. USA se zasadily o celosvětový zákaz MDMA. Legální pokusy s touto drogou mohli provádět pouze švýcarští psychiatři.

To, co dnes prožíváme, je pokračování vývoje, který začal v šedesátých letech. Sloganem dětí květin bylo „Make love not war“. To, co prožívají stoupenci technokultury, zní jako varianta této věty adaptovaná na věk AIDS. „Pohláďte se a žijte v míru“. To všechno se hodí do dnešní konzumní společnosti, v níž jde především o velké peníze.“ (Rufer, 1998, s. 188)

3.1.2 Účinky MDMA

„V čisté podobě vypadá MDMA jako bílý krystalický prášek. Přestože se stále častěji prodává jako prášek v igelitových sáčkích, její tradičnější a rozšířenější podobou jsou lisované tablety nebo kapsle, často označené různými symboly. Minimální účinná perorální dávka drogy je 75 mg, většina pilulek pak obsahuje 80-120 mg. Konkrétní podoba a intenzita účinků drogy se však nedovíjí pouze od dávkování. Svou roli zde hraje také uživatelova tělesná váha, odolnost, obecná fyzická kondice a duševní rozpoložení. Důležité jsou i okolnosti, za kterých je MDMA konzumována. I když je MDMA v obecném povědomí zapsána jako taneční droga a většina uživatelů ji skutečně v klubu nebo na raveu bere, jsou lidé, kteří pilulky konzumují v soukromí.“ (Push & Mireille Silcottová, 2003, s. 16-17)

„MDMA je amfetaminový derivát. Působí tedy jako psychostimulans. Zrychluje tep, zvyšuje krevní tlak, vyvolává xerostomii (sucho v ústech), omezuje chuť k jídlu. Konzument nemusí spát, má povznesenou náladu. Mohou se objevit křeče čelistního svalstva. Lidé, kteří MDMA užívají, jsou euforičtí a překypují energií. Droga ovlivňuje jejich vnímání času. Pro svoji chemickou příbuznost s ostatními amfetaminy a podobné účinky se MDMA stala „full power dance drug“, tedy drogou, díky níž jsou konzumenti schopni protancovat celé noci na zábavách v „rave-klubech“ a „house-klubech“.“ (Rufer, 1998, s. 188)

MDMA je látka, která podporuje tvořivost a schopnost koncentrace na jedinou věc (rytmus), a to současně se schopností hlubokých prožitků souzněním člověka s okolním světem. To, co je běžné, se stává neobvykle nádherným. Extáze zesiluje smyslové vnímání (zrak, hmat, chuť, čich). U člověka zvyšuje schopnost jeho empatie, tj. schopnost vcítit se do problémů druhého a solidarity. Tento efekt, který trvá zhruba dvě hodiny, toxikomani označují jako „rush“, tj. jízdu. Ta je vystřídána několikahodinovým zklidněním, které je spojené s příjemnými prožitky. (Pokorný – Telcová – Tomko, 2002, s. 47-48)

3.1.3 Nežádoucí účinky

MDMA má také nepříjemné nežádoucí účinky podobné účinkům antidepresiv. Patří k nim omezená chuť k jídlu, sucho v ústech, zrychlený tep, křeče čelistních svalů, drkotání zubů, bolesti hlavy, zastřené vidění, nespavost, pocení, třes,

nevolnost. Pokud se MDMA používá častěji a ve vyšších dávkách, jsou „nežádoucí účinky“ výraznější. Tancují-li mladí lidé bez přísunu tekutin celé noci, může hypertermie, kterou Extáze vyvolává, ohrožovat jejich život.

Za určitou dobu po aplikaci MDMA se dostaví ospalost a bolesti svalů.

K trvalejším komplikacím patří především poruchy koncentrace a křeče. (Rufér, 1998, s. 203-205)

„Zvláště náchylné bývají v této souvislosti spodní obličejové svaly, které mohou způsobit křečovité sevření čelistí a skřípání zubů. Podle některých výzkumů může mít křečovité sevření čelistí škodlivý vliv na zadní chrup. Věhlasu mezi clubbery dosáhl takzvaný „gurning“ (ksichtivý) efekt. Sami postižení si to většinou vůbec neuvědomují, což je dáno dalším účinkem MDMA, nazývaným paradoxně relaxační. Tento efekt, jehož vlivem si uživatelé extáze nejsou vědomi, co všechno se s jejich tělem děje, také zdánlivě usnadňuje fyzickou aktivitu, protože zabraňuje vnímání mírnější bolesti či únavy.

Ve dnech bezprostředně následujících po konzumaci MDMA pociťují mnozí uživatelé únavu a u některých se dostavují deprese. Lidé trpící po MDMA depresemi se vesměs shodují, že k jejich nejsilnějším projevům dochází třetí až čtvrtý den po požití drogy. To dalo mezi víkendovou klubovou komunitou vzniknout termínu, označujícímu tzv. syndrom „midweek blues“ (blues poloviny týdne). V omezeném množství případů může tato deprese přerůst v dlouhodobý a potenciálně velmi vážný problém.“ (Push & Mireille Silcottová, 2003, s. 18-19)

„Při pravidelném užívání vzniká tak velká tolerance, že ani neustálé zvyšování dávek nevyvolá žádoucí účinky. Potíže se ovšem stále stupňují. Z tohoto důvodu neužívá žádný konzument Extázi častěji než jednou týdně.

Mezi nežádoucí účinky drogy patří také srdeční arytmie, kolaps, svalová ochablost, náchylnost k trombózám, selhání ledvin a jater, anxiózní stavy, nespavost, zvýšená vznětlivost, poruchy paměti a retrospektivní zážitky (flashback). Při vysazení látky nevzniká žádný závažný abstinenční syndrom.“ (Rufér, 1998, s. 208)

3.1.4 Jak působí extáze na mozek

„MDMA v mozku působí na látku zvanou serotonin (5-hydroxytryptamin, známý také jako 5-HT), neurotransmitér, který přenáší přes synapse (spoje) signály mezi

sousedícími neurony (nervovými buňkami). Serotonin zřejmě podstatnou měrou ovlivňuje naši náladu, myšlenkové procesy, spánkové a jídelní návyky, reakce na vnější podněty a ovládání motorické činnosti. Mnozí badatelé na poli medicíny se domnívají, že nízká hladina serotoninu souvisí s depresemi. Neuronem vyprodukovaný serotonin je přenesen na synapsi, kde zprostředkuje požadovanou informaci dalšímu neuronu, a vzápětí je absorbován zpět do nervové buňky svého původu. Tento proces se nazývá zpětné vychytávání. MDMA způsobuje vyplavení serotoninu a dopaminu (dalšího neurotransmitéru) do synapsí a zároveň v neuronech narušuje proces zpětného vychytávání serotoninu.“ (Push & Mireille Silcottová, 2003, 17)

3.2 Pervitin

(viz příloha č. 5 Obrazová část, fotografie č. 14)

3.2.1 Amfetamin

„Amfetamin je látka, která po aplikaci vyvolává urychlení řeči, člověk se stává více sdílným, její vyšší dávky navozují pocit blaha, člověk se stává sám se sebou samým spokojen, má pocit, že je schopen bleskově a pronikavě myslet, vnímání se stává intenzivnější a jasnější, vnímání času se zpomaluje.

Amfetamin ovlivňuje fyziologické funkce – zvyšuje krevní tlak, zrychluje bazální metabolismus, navozuje pocení a třes, vyvolává kašel. Při dlouhodobém užívání amfetaminu dochází k výrazným změnám centrální nervové soustavy a k demenci. Lidé závislí na této látce jsou vyhublí, často trpí žloutenkami, jejich jizvy jsou zanícené.“ (Pokorný – Telcová – Tomko, 2002, s. 44)

3.2.2 Metamfetamin, tj. pervitin

„Podobně jako amfetamin působí i metamfetamin. Na drogové scéně je jeho českou obdobou pervitin. Často se mylně uvádí, že je českým vynálezem. Používán však byl již v průběhu 2. světové války. V Japonsku jej znali už ale od r. 1888, na Západ se dostal v roce 1929, název pervitin je německého původu. Česká drogová scéna jej však dokázala znovu objevit a vyvinula jeho výrobu v podmínkách domácího prostředí z efedrinu.

Pervitin je nejpoužívanějším zástupcem budivých aminů. Společně s marihuanou je nejoblíbenější drogou u nás.

Pervitin se užívá intravenózně, per orálně (tj. ústy) a šňupáním. Po jeho požití se dostavuje pocit obrovské fyzické i psychické síly, které jsou posléze vystřídány emoční labilitou. Dochází k poruchám vnímání (iluze, tj. zkreslené vnímání, přičemž člověk se domnívá, že vnímá správně; halucinace, tj. vnímání podnětů, které reálně neexistují. Člověk je však přesvědčen o jejich reálnosti). V tomto stavu lidé přinejmenším subjektivně zvládají i psychicky velmi náročnou práci a stávají se velmi hovornými.

Dlouhodobé užívání pervitinu navozuje stavy neklidu, dostavují se při nich halucinace a psychotické stavy. Toxikomani je slangově označují pojmem „stíha“. Tyto stavy jsou srovnatelné s paranoidní formou schizofrenie. Slangové označení je tedy v tomto případě velmi výstižné, protože se jedná o rozvoj duševní poruchy paranoidního nebo paranoidně-halucinatorního syndromu v souvislosti s rozvojem toxické psychózy. Ta začíná tím, že postižený nabývá dojmu, že se v jeho okolí děje něco divného. Pozoruje chování lidí ve svém okolí, začíná je podezírat z toho, že jej chtějí nějakým způsobem „podrazit“ a všechny tyto paranoidní charakteristiky se postupně zvyrazňují. Někdy se dostavují sluchové a zrakové halucinace, které mají zpravidla podobu vjemů tajemných a výhružných stínů, zvuků apod. Toxikoman nabývá dojmu, že je trvale někým ohrožován. A tak se z důvodů sebeobrany staví do útoků. Nežřídka se stává jeho východiskem z tohoto stavu suicide, tj. sebevraždy.“ (Pokorný – Telcová – Tomko, 2002, s. 45-47)

3.3 Marihuana

(viz příloha č. 5 Obrazová část, fotografie č. 15)

3.3.1 Účinky

Marihuanu nelze v žádném případě označit za typický halucinogen. Krátce po vykouření se dostavuje stav euforie a vnitřní blaženosti, člověk se v něm chová zcela bezdůvodně vesele. Proto někdy bývá označována jako „budič smíchu“. Marihuana dále zostřuje některé smysly, hlavně se jedná o sluch a chuť. Jídlo se stává nevšedním, šepot může působit dojmem hlasitého křiku. Současně se ale mění i zrak a orientace v prostoru, člověk má dojem roztržitosti světla na malé kousky, které dohromady dávají celek. Mění se i vnímání času, a to v obou

rovinách – chvilka se může stát neskutečně krátká nebo neskutečně dlouhá. Účinky marihuany jsou v závislosti na situaci značně proměnlivé, zvláště nepříjemné jsou tehdy, nachází-li se člověk ve stresu. V takovém případě se mohou dostavit deprese, ale i akustické nebo vizuální halucinace.

Požítí marihuany je charakteristické zčervenáním očního bělma, smíchem, nesmyslnými poznámkami, neklidem, pot i kůže člověka zapáchá po spálené trávě. K nám se tato droga dostává hlavně z jihovýchodní Asie a z některých oblastí bývalého Sovětského svazu. Rovněž je jí trh zásoben i českými pěstiteli. Cena marihuany na našem trhu se pohybuje kolem 250 Kč za gram, domácí pěstitelé ji prodávají zpravidla levněji. (Pokorný – Telcová – Tomko, 2002, s. 61-62)

3.3.2 Nežádoucí účinky

Hlavní nebezpečí jsou stejná jako u kouření cigaret – bronchitida, rakovina plic a další závažné zdravotní problémy související s dýcháním. Výzkumy prokázaly, že pravděpodobnost výskytu rakoviny je při kouření marihuany pětkrát až desetkrát vyšší než u běžných tabákových výrobků.

Dlouhodobí uživatelé mohou cítit ospalost, trpí ztrátou motivace a může se stát, že se u nich dostaví poruchy paměti. Další rizika se vztahují na lidi, kteří mají problémy s dýcháním nebo poruchy činnosti srdce. Malá pravděpodobnost vzniku fyzické závislosti, ale může se vyvinout psychická závislost. (Ganeri, 2001, s. 21)

3.4 Hašiš

(viz příloha č. 5 Obrazová část, fotografie č. 16)

„Jedním z nejdříve užívaných halucinogenů je pryskyřičný produkt vyráběný z indického konopí – hašiš. Hašiš se extrahuje za pomoci tuků ve vařící vodě a poté se nechá vykrytalizovat. Kouření této drogy je přibližně stejně staré, jako kouření marihuany.

Hašiš lze užít různými způsoby – jí se jako sladká nebo kyselá látka, pije se v čaji nebo v jiných nápojích. Ti, co chtějí dosáhnout co nejsilnějšího účinku, ho kouří. Na rozdíl od cigaretového kouře se ale kouř z hašiše nerozfučuje po místnosti, ale vdechuje se hluboko do plic, kde se několik vteřin zadržuje.

Hašiš vyvolává pocit naprostého uklidnění, který je doprovázen příjemným sněním v závislosti na konkrétní situaci, ve které se jedinec nachází. Dostavují se pestré a barevné změny v oblasti zrakového vnímání, dostavují se změny v chování podobné jako u marihuany, ale hašiš je na rozdíl od ní spíše „zamyšlený“ než rozesmátý. Po jeho požití dochází k začervenání očního bělma, dostavuje se přehnaný klid a málomluvnost.

U nás se dá sehnat jako pružný – jakoby gumový, nebo tuhý, který se drolí po zahřátí v plameni. Přidává se do tabáku anebo pro zvýšení účinků přímo do marihuany. Intenzivní účinky hašiše trvají 30-60 min., po třech hodinách zcela mizí. Zatímco po kouření se dostavuje okamžitý účinek, snědený hašiš (ale i marihuana) vyvolávají změny psychiky, až za 90 min. Psychické změny se dostavují pozvolna, někdy jsou dokonce silnější než by si konzument přál. A tak zatímco kuřák hašiše může jednoduše přestat šlukovat, jedlíkovi se může stát, že ho sní příliš mnoho. Účinek se pak spíše blíží halucinacím typu LSD, kdy předměty nabývají na rozměru a uhýbají.“ (Pokorný – Telcová – Tomko, 2002, s. 60-61)

3.5 Kokain

(viz příloha č. 5 Obrazová část, fotografie č. 13)

„Už před pěti tisíci lety žvýkali lidé listy koky pro jejich psychotropní účinky. Keř pochází z peruánských And, dnes je rozšířen v horských oblastech Ekvádoru, Peru a Bolívie. Žvýkáním listů se kokain dostává do žaludku a krevního oběhu postupně. Neúčinkuje tedy tak silně a rychle jako při vdechování čistého krystalického prášku nosem nebo při nitrožilní aplikaci.“ (Rufar, 1998, s. 57)

„Kokain je látka, která působí vazokonstrikčně (stahuje cévy), zrychluje dechovou frekvenci, má anestetický účinek, snižuje pocit únavy a hladu, rozšiřuje oční zornice, při vyšších dávkách se dostavuje úzkost, vztahovačnost, chlad v obličeji, pocit svědění kůže. Při jeho dlouhodobém požívání se snižuje imunita organismu vůči infekcím a v oblasti nálady se dostavuje apatie.

Návyk na kokain se neprojevuje nijak výrazně, za předpokladu, že se nedostaví psychické problémy, je možné ho snášet i dlouhodobě. Účinky se liší podle toho, jakým způsobem je užit (šňupání, kouření, podání ústy). Většinou se dostavuje již

po několika sekundách psychomotorická stimulace projevující se euforií, která trvá zhruba půl hodiny. K odeznění intoxikace dochází za 1-2 hodiny. Následuje pak pocit sešlosti, únavy, ospalosti, a to bez možnosti usnout. Často dochází k tomu, že „tah“ se protáhne na několik dní. Typická je i ztráta agresivity.

Kokain se někdy podává smíchaný s amfetaminem nebo LSD. Životu nebezpečná je jeho kombinace s morfinem nebo barbituráty. Ve velkých dávkách kokain vyvolává psychózy.“ (Pokorný – Telcová – Tomko, 2002, s. 42)

3.6 LSD

(viz příloha č. 5 Obrazová část, fotografie č. 12)

„LSD se vyrábí synteticky v krystalické formě. Podává se většinou orálně (bílý prášek, tablety nebo napuštěný papírek). Jeho psychotropní efekty se dostavují po 30-90 min. Zpravidla se délka účinku LSD uvádí asi 8 hodin a trvají 5-12 hod.

Někdy bývá aplikováno injekčně – intravenózně.

LSD v malých dávkách (řádově 40-70 mikrogramů) vyvolává změny nálady, myšlení (urychlení myšlenek a zpřesnění koncentrace na ně), různé snové obrazce (na plochách a předmětech lze vidět barevné vzory, se zavřenýma očima si člověk dokáže cokoli představit, hudba je vnímána trojrozměrně a zkresleně, při doznívání účinku se projevuje náhled a schopnost přesně pojmenovávat problémy).

Vyšší dávky LSD vyvolávají stavy opojení, závratě, lehkosti a tíže v končetinách, dojmy gumové podlahy a stavy depersonalizace (odosobnění), poruchy vlastního já. Po jejím požití se téměř zcela vytrácí chuť k jídlu. Vidění je zkreslené.

Nachází-li se člověk, který požil takovou dávku v nehodně zvoleném prostředí, často se stává, že se zaplétá do ošklivé bitky s démony. V takovém stavu často pomáhá klidný rozhovor s intoxikovaným jedincem, během něhož jsou odstraněny z prostředí nepřátelské vlivy.

LSD má schopnost tzv. flashbacku, tj. okamžiků, kdy se stav bez jeho požití vrátí. Nejčastěji se tak děje při kouření marihuany.

Terapeuticky se dnes LSD nevyužívá. Používá se výjimečně experimentálně v psychiatrii pro diagnostikování některých psychických poruch.

LSD nejprve zrychluje a potom zpomaluje srdeční činnost, zvyšuje tělesnou teplotu, rozšiřuje zornice, vyvolává poruchy motoriky.

Na LSD nevzniká fyzická závislost. Psychická závislost na LSD však trvá i týdny. Někdy se ale stává, že na LSD vzniká averze.

Velkým nebezpečím LSD je to, že i u dříve zdravých lidí se po požití LSD může „rozjet“ skrytá psychóza (paranoidní bludy a strach), často se tak děje tehdy, pokud se intoxikovaný pohybuje v nepřátelském prostředí.“ (Pokorný – Telcová – Tomko, 2002, s. 49-51)

4. Šetření

Pro své šetření jsem si vybrala 3 základní techniky sociologického výzkumu: studium odborné literatury, dotazník a anketu. (Disman, 1993)

Odbornou literaturu jsem studovala od listopadu 2010, dotazníkové šetření a anketa probíhala od poloviny ledna 2011 do poloviny června 2011.

4.1 Cíle dotazníkového šetření

Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, jak dalece jsou rozšířeny nelegální drogy mezi příznivci techno hudby v Pardubicích. Zda užívají drogy jen na techno akcích, nebo jestli jsou drogy součástí jejich běžného života. Které drogy užívají nejčastěji a jestli si uvědomují rizika spojená s bráním drog. Výsledky dotazníkového šetření porovnávám s údaji dotazníkové studie Tanec a drogy 2000, 2003 a 2007.

Hypotézy

1. Všichni technaři mají s nelegální drogou zkušenosti.
2. Většina (2/3) respondentů užívá drogy, aby se dokázala bavit na párty.
3. Nejčastěji užívanou drogou na techno party je extáze.
4. Většina (2/3) respondentů si nepřipouští rizika spojená s užíváním drog.

4.2 Popis sledovaného souboru

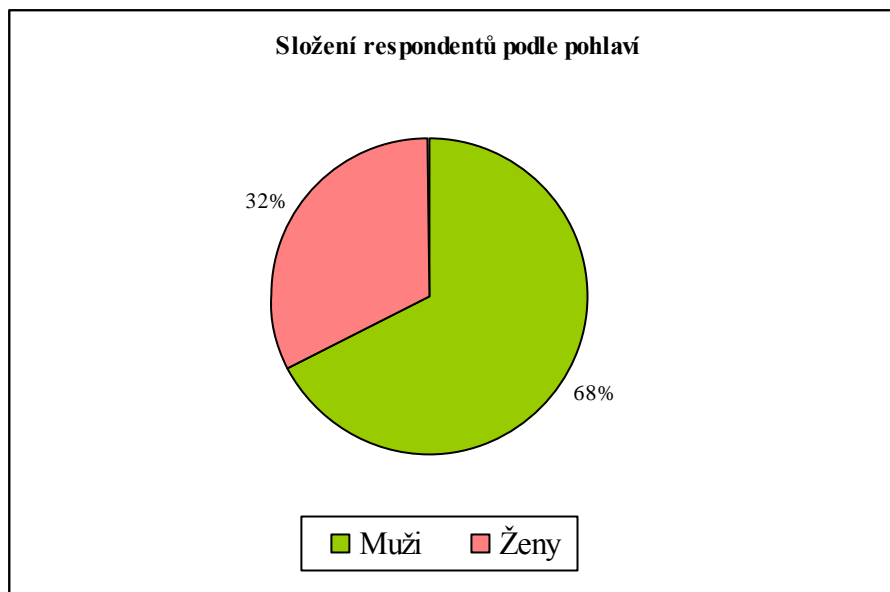
Dotazníkového šetření se zúčastnilo 32 respondentů. Dotazováni byli lidé, kteří se pravidelně účastní techno parties. Počty a procentuální zastoupení věku a pohlaví ukazují následující tabulka a graf.

Tab. č. 1: Věkové zastoupení respondentů

Věk	Počet respondentů	%	Muži	Ženy
21	8	22	4	4
22	9	24	7	2
23	8	22	5	3
24	6	16	4	2
25	4	11	3	1
26	2	5	2	0
Celkem	37	100	25	12

Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 1: Složení respondentů podle pohlaví v %



Zdroj: Vlastní šetření

4.3 Popis metody

Jedná se o kvantitativní šetření, které bylo provedeno pomocí standardizovaného dotazníku. Výběr respondentů probíhal metodou tzv. sněhové koule.

Metoda sněhové koule je určena k získávání nových případů na základě procesu postupného nominování dalších osob již známými případy. Vlastní proces výběru začíná u jednoho nebo více jedinců, o nichž se ví, že splňují daná kritéria (například že je pravidelný účastník techno parties). Je s nimi provedeno interview, při němž jsou požádáni, aby „nominovali“ další osoby, které znají a které rovněž splňují příslušná kritéria, a zprostředkovali s těmito osobami kontakt. S těmito „kandidáty“ je následně provedeno interview a celý proces se opakuje. Výběrový soubor se tak rozrůstá prostřednictvím napojení se na sociální kontakty a sítě návštěvníků techno party. (Hartnoll – Griffith – Taylor – Hendricks – Blanken – Nolimal – Weber – Toussirt – Ingold, 1997, s. 19)

Dotazník se skládal ze 32 otázek. U většiny otázek si respondenti vybírali odpověď z několika navržených alternativ, u polozavřených či otevřených otázek svou odpověď dopsali.

Dotazník byl anonymní. Pro zaručení anonymity byl pro respondenty založen emailový účet, ze kterého mohli vyplněný dotazník posílat.

Dotazníkové šetření probíhalo elektronicky. Dotazník jsem pomocí metody sněhové koule rozesílala na doporučené emailové adresy. Bohužel dotazníky neměly valnou návratnost. Proto jsem hledala jiný způsob kontaktu s případnými

respondenty. Jako velice efektivní se ukázalo kontaktování pomocí sociální sítě Facebook. Na této síti jsem si vytvořila skupinu s názvem Dotazník. Do této skupiny jsem pozvala své přátele, o kterých vím, že se účastní techno párty. Ti následně zvali další své přátele. Pomocí této skupiny jsem získala většinu vyplněných dotazníků.

4.4 Vyhodnocení výsledků

Zpracování dotazníkového šetření proběhlo v programu Excel a je rozděleno do 3 částí. První část se zabývá zkušeností návštěvníků techno parties s nelegálními drogami.

Ve druhé části jsou uvedeny důvody, které vedou respondenty k užívání nelegálních drog.

Poslední část uvádí výčet užívaných drog. Zjišťovala jsem, zda si respondenti uvědomují rizika, která sebou braní nelegálních drog přináší.

4.4.1 Četnost zkušenosti s drogami

Cílem dotazníkového šetření bylo mimo jiného zjistit, jak dalece jsou v této komunitě rozšířené nelegální drogy. Porovnávám mezi sebou ženy a muže.

Zkušenost s drogami jsem rozdělila do 3 kategorií:

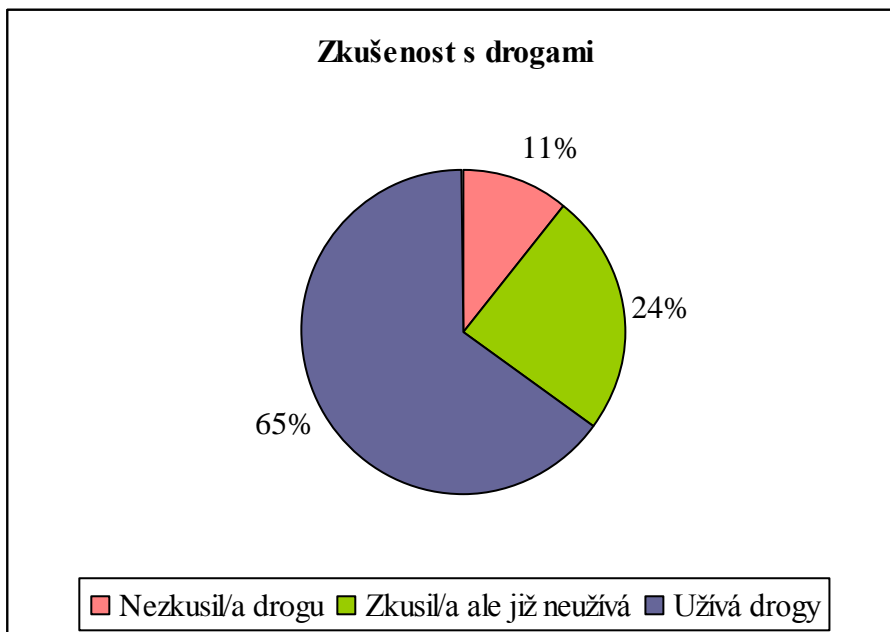
- Nezkusil/a drogu (úplná abstinence)
- Zkusil/a drogu ale již ji neužívá (v minulosti jednorázová zkušenost, nebo rekreační užívání)
- Užívá drogy (v současné době je uživatelem drog)

Tab. č. 2: Zkušenost s drogami, absolutní četnosti

Respondent	Nezkusil/a drogu	Zkusil/a ale již neužívá	Užívá drogy	Celkem
Ženy	1	4	7	12
Muži	3	5	17	25
Celkem	4	9	24	37

Zdroj: *Vlastní šetření*

Graf č. 2: Procentuální vyjádření zkušenosti s drogami, počet respondentů 37



Zdroj: Vlastní šetření

Z grafu vyplývá, že většina respondentů již nějaké zkušenosti s nelegálními drogami má. Aktivnějšími uživateli drog jsou muži, to odpovídá již publikovanými šetřeními. Ovšem může to být zapříčiněno i tím, že v mém vzorku respondentů se více vyskytují právě muži. Hypotéza, že všichni respondenti jsou uživateli drog, se nepotvrdila.

4.4.2 Důvody, které vedou respondenty k užívání drog

Tato otázka měla v dotazníku 5 variant, které mohli respondenti označit:

- Chci obstát před druhými
- Často se nudím
- Hledám zpestření života
- Jsem k tomu nucen/a
- Jiný důvod (Jaký?)

V níže uvedené tabulce vycházím z počtu respondentů, kteří označili, že užívají drogy, což je 24 respondentů z celkového počtu 37.

Tab. č. 3: Důvody proč respondenti užívají drogy

Respondent	Baví se i bez drog		Proč užívá drogy				
	Ano	Ne	1	2	3	4	5
Ženy	7	0	0	0	5	0	2
Muži	17	0	0	1	16	0	0
Celkem	24	0	0	1	21	0	2

Zdroj: Vlastní šetření

Nejvíce respondentů uvádí, že hledá zpestření života. Dvě ženy uvedly jiný důvod a to energii a druhý proč ne. Jen jeden muž uvedl, že se často nudí. Všichni respondenti odpověděli, že se na parties dokáží bavit i bez drog. To vyvrací mou další hypotézu, že technaři berou právě drogy, aby se na parties dokázali bavit.

4.4.3 Četnost užívaných drog

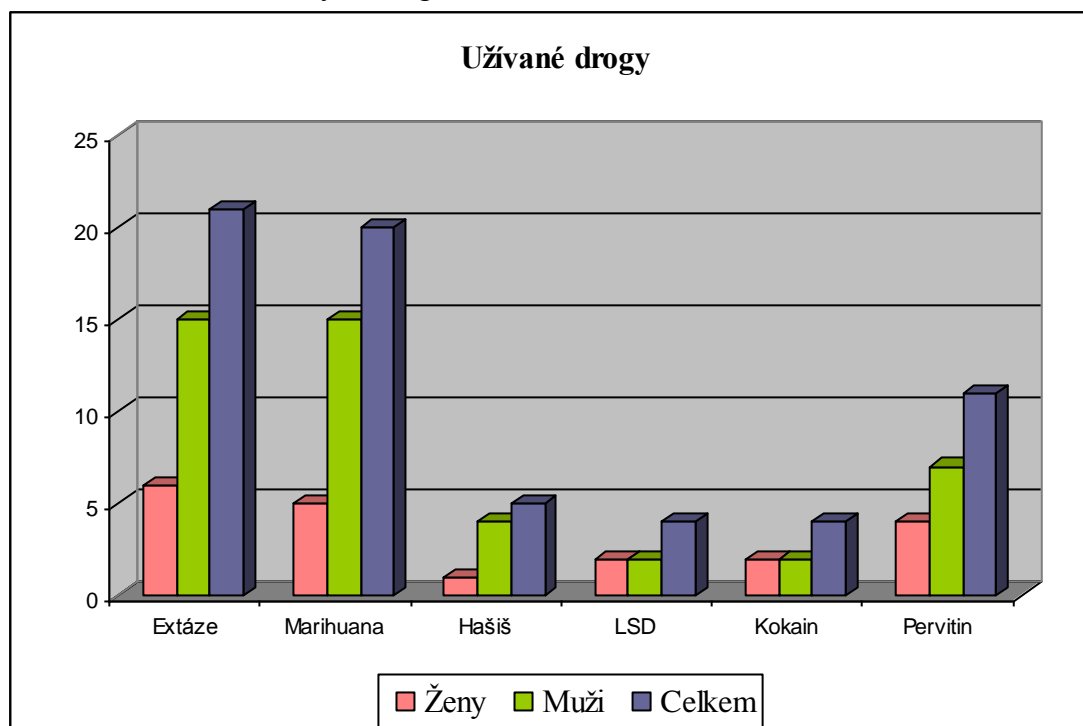
V níže uvedené tabulce a grafu vycházím z počtu respondentů, kteří rekreačně užívají drogy, což je 65 % respondentů z celkového zkoumaného vzorku (37 technařů). U této otázky v dotazníku mohli respondenti označit více možných odpovědí.

Tab. č. 4: Přehled užívaných drog, absolutní četnosti

Respondent	Užívané drogy					
	Extáze	Marihuana	Hašiš	LSD	Kokain	Pervitin
Ženy	6	5	1	2	2	4
Muži	15	15	4	2	2	7
Celkem	21	20	5	4	4	11

Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 3: Přehled užívaných drog, absolutní četnosti



Zdroj: Vlastní šetření

Tato zjištění ukazují, že nejvíce užívanými drogami jsou extáze a marihuana. Zkušenost s těmito látkami má většina respondentů. Další užívanou látkou je pervitin. Podle četnosti dále následují: hašiš, LSD a kokain.

Z výše uvedené tabulky je patrné, že extáze převyšuje marihuanu jen o jednu respondentku, z čehož by se dalo usoudit, že extáze není nejčastěji užívanou drogou na techno parties. Média i odborná literatura často spojují techno komunitu s extází. Mohlo by se tedy jednat o nový trend, kdy marihuana vytlačuje extázi z techno parties. Anebo je to zapříčiněno specifikem daného vzorku respondentů. Tím se vyvrací i má další hypotéza, že extáze je nejčastější ilegální drogou užívanou na techno parties.

Následující tabulka vypovídá o tom, jak respondenti odpovídali na otázku, zda si uvědomují rizika spojená s užíváním drog. Respondenti si opět mohli vybrat z následujících možností:

- Ano, ale mně se nic stát nemůže
- Ano, snažím se jim předejít
- Nepřipouštím si je
- Ne
- Jiné (doplňte)

Také mě zajímalo, jestli slyšeli nebo i využili služeb projektu Safer party.

Tabulka vypovídá jen o 24 respondentech, kteří se označili za uživatele drog.

Tab. č. 5: Rizika spojená s užíváním drog, absolutní četnosti

Respondent	Rizika spojená s užíváním drog					Safer party			
	1	2	3	4	5	Slyšel/a	Neslyšel/a	Využil/a	Nevyužil/a
Ženy	0	4	3	0	0	5	2	1	6
Muži	0	11	6	0	0	7	10	5	12
Celkem	0	15	9	0	0	12	12	6	18

Zdroj: Vlastní šetření

63% respondentů si je vědoma rizik spojených s užíváním drog a snaží se jim předejít a 37 % si je nepřipouští. Z tohoto zjištění plyne, že má poslední hypotéza je také mylná.

Projekt Safer party poskytuje objektivní informace o legálních a ilegálních drogách, také informuje o bezpečnějším užití těchto látek. Zajímalo mě tedy, zda je tento projekt mezi technaři známý a využívají jeho služeb. Z výše uvedené

tabulky je patrné, že půlka z dotázaných o projektu nikdy neslyšela a jen pouhých 6 respondentů využilo jeho služeb.

4.4.4 Dotazníkové studie Tanec a drogy

V letech 2000 a 2003 proběhla v České republice dvě dotazníková šetření na téma Tanec a drogy, která se zabývala problematikou užívání drog mezi příznivci elektronické taneční hudby. Navazující studie proběhla v roce 2007 a 2010.

Tanec a drogy 2003

Hlavním cílem studie Tanec a drogy 2003 bylo zjistit údaje o rozsahu specifické populace příznivců elektronické taneční hudby, v níž se koncentrují typicky rekreační uživatelé drog, a zároveň porovnat získané údaje s výsledky stejně zaměřeného dotazníkové šetření provedeného na přelomu let 1999 a 2000 v České republice.

- V průběhu let 2000-2003 výrazně vzrostla celoživotní prevalence u většiny sledovaných drog. Nejčastěji užívanými drogami byly v obou letech alkohol a konopné látky.
- U všech sledovaných drog také vzrostla míra jejich akceptovatelnosti. Ta nejvíce narostla u práškového kokainu.
- Velmi podstatná jsou také zjištění o míře rizik, jež si respondenti ve vztahu k užívání jednotlivých drog připouštějí. Nejvíce obav z finančních problémů měli respondenti v souvislosti s konzumací tabáku (následuje pervitin a extáze), který je zároveň hodnocen jako nejproblematictější s ohledem na fyzické zdraví (dále pervitin a alkohol). Konzumace pervitinu je spojována s největšími obavami ze změn nálad a s problémy v mezilidských vztazích. Respondenti uvádějí v souvislosti s konzumací konopí největší obavy z problémů s pamětí a problémy v práci či ve škole.
- Je tedy patrné, že respondenti si určitou míru rizik připouštějí, mnozí je nicméně nedoceňují, jak vyplývá z nízkého subjektivního hodnocení obav ze vzniku zdravotních či sociálních problémů souvisejících různě silně s konzumací jednotlivých drog.
- Je třeba věnovat hlavní pozornost prevenci akutních poškození zdraví nejen v důsledku konzumace drog, ale i z jiných příčin, ke kterým typicky dochází během hromadných kulturních akcí, ale také na malých party pořádaných

v menších klubech. Je nutno navázat – případně prohloubit – spolupráci všech zainteresovaných subjektů při zajištění prostředí bezpečného pro návštěvníky a personál. Dodržování zásad bezpečnějšího tance i do budoucna zůstává nezbytnou podmínkou zajištění bezpečného prostředí v rámci aktivit nočního života. (Kubů – Škařupová – Csémy, 2006, s. 9-10)

Tanec a drogy 2007

Cílem průzkumu bylo zmapovat rozsah a kontext rekreačního užívání drog mezi mladými příznivci elektronické taneční hudby. Zjistit spokojenost s dostupností preventivních aktivit v prostředí noční zábavy a poptávku po nich. V návaznosti na podobná šetření z let 2000 a 2003 prozkoumat trendy v užívání drog v dané populaci.

Od roku 2003, kdy proběhlo poslední šetření mezi rekreačními uživateli drog v prostředí klubové zábavy, se významně snížil počet organizací drogové prevence, které poskytují nebo poskytovaly svoje služby rekreačním uživatelům tanečních drog.

Výsledkem byl velmi malý nebo žádný kontakt s cílovou populací a z toho plynoucí nedostatek informací o míře rekreačního užívání drog – obojí přitom znesnadňuje efektivní intervenci v prostředí klubového života. Přitom již několik let patří české prevalence tanečních drog – především extáze – v mladších věkových kategoriích i v obecné populaci k nejvyšším v Evropě.

Průzkum probíhal formou dotazníkového šetření přes internet, anonymita respondentů byla zaručena. Organizátorem průzkumu bylo Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti ve spolupráci s magazínem X-mag a servery Techno.cz a Rave.cz.

Povaha cílové skupiny – již jsou rekreační uživatelé (tanečních) drog – v podstatě neumožňuje jiný systematický kontakt s respondenty. Protože sebenominovaný vzorek výzkumu nepochází z pravděpodobnostního výběru, nelze považovat Tanec a drogy 2007 za reprezentativní šetření. I přes omezenou možnost zobecnění výsledků však tento způsob sběru dat přináší cenné informace.

Níže je uveden souhrn hlavních výsledků studie Tanec a drogy 2007 a srovnání vybraných ukazatelů s obdobnou studií provedenou v roce 2003.

Souhrn hlavních výsledků studie:

- Mezi nejčastěji užívané drogy patří mezi příznivci taneční hudby alkohol a konopí. Následují extáze, pervitin, lysohlávky a LSD. Mezi lety 2003 a 2007 došlo relativně k nejvyššímu nárůstu celoživotní prevalence kokainu a. Klesly naopak roční i třicetidenní prevalence konopných drog a LSD.

- Pozitivně lze hodnotit také pokles akceptovatelnosti LSD, lysohlávek, GHB a ketaminu. Mírně naopak vzrostla akceptovatelnost i atraktivita kokainu, atraktivita je vyšší také u extáze.

- Respondenti považují pervitin za nejrizikovější drogu s ohledem na svoje školní nebo pracovní povinnosti a mezilidské vztahy. Tabák je naopak nejvíce spojován s finančními a zdravotními riziky.

- V populaci návštěvníků tanečních párty přetrvává zájem o služby spojené se snižováním rizik – informace a kvalitativní testy tablet extáze. Většina dotázaných (89,5 %) uvedla, že by je informace o nebezpečné substanci v tabletce odradila od jejího požití.

(Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2008, s. 1-2)

Tanec a drogy 2010

Studie je zaměřená na rekreační uživatele drog a na mladé lidi, kteří se rádi baví na parties, v klubech a na hudebních festivalech. Jedná se již o třetí opakování studie, kterou provádí Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti ve spolupráci s hudebními servery Techno.cz a Rave.cz a magazínem Metropolis.

Cílem šetření je popsat míru a vzorce rekreačního užívání drog mezi příznivci elektronické taneční hudby. Studie navazuje na obdobné průzkumy Tanec a Drogy 2003 a 2007, a měla by tak zároveň poskytnout informace o trendech a změnách v užívání drog mezi mladými lidmi.

Česká republika je vedle Velké Británie jedinou evropskou zemí, která disponuje opakovanými daty o rekreačním užívání drog. Studie Tanec a drogy je inspirován britským výzkumem organizovaným pravidelně nejprodávanějším magazínem o elektronické taneční hudbě Mixmag. (Škařupová, 2010)

4.5 Anketa

Cílem ankety bylo zjistit názor obyvatel Pardubic a blízkého okolí na tzv. technaře.

Hypotézy

1. Všichni lidé, kteří se zúčastnili ankety, považují technaře za uživatele drog.
2. Se stoupajícím věkem sílí přesvědčení o technářích jako uživatelích drog.
3. Všichni lidé, kteří se nezúčastnili žádné techno party, považují technaře za uživatele drog.

4.5.1 Popis sledovaného souboru

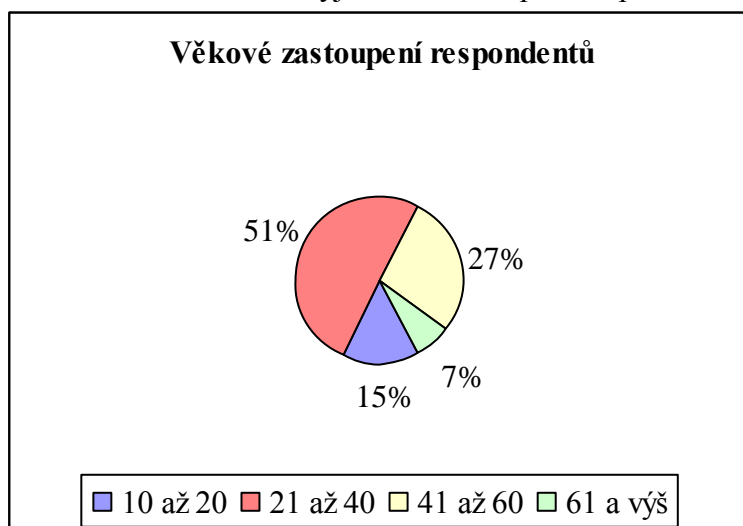
Ankety se zúčastnilo 150 respondentů. Počty a procentuální zastoupení věku a pohlaví ukazují následující tabulka a grafy.

Tab. č. 6: Věkové zastoupení respondentů

Věk	Počet respondentů	%	Muži	Ženy
10 až 20	23	15	10	13
21 až 40	76	51	21	55
41 až 60	41	27	20	21
61 a vyš	10	7	6	4
Celkem	150	100	57	93

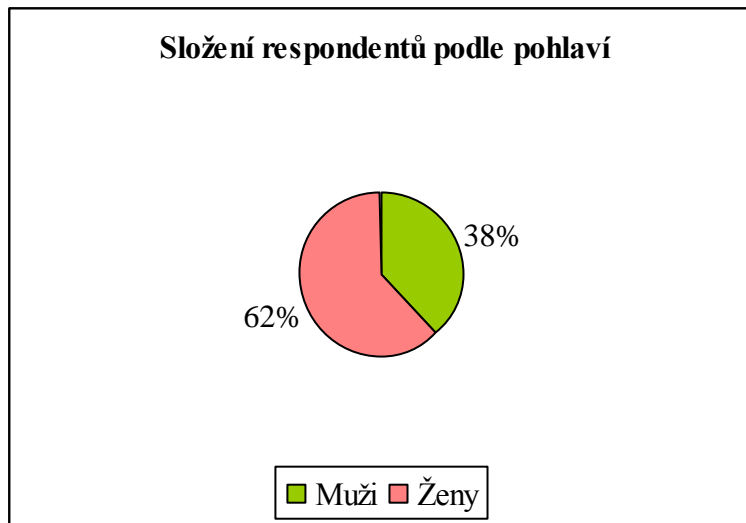
Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 4: Procentuálně vyjádřené zastoupení respondentů dle věku



Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 5: Procentuálně vyjádřené zastoupení respondentů dle pohlaví



Zdroj: Vlastní šetření

4.5.2 Popis metody

Jedná se o kvantitativní šetření, které bylo provedeno pomocí ankety. Anketa se skládala ze 6 otázek. U většiny otázek si respondenti mohli vybírat odpověď z několika navržených alternativ. U otázky č. 5 mohli zaškrtnout i více variant. Anketa byla anonymní.

Respondenti byli vybráni metodou tzv. sněhové koule.

Anketa probíhala elektronicky. Anketu jsem pomocí této metody rozesílala na doporučené emailové adresy. Tato metoda se ukázala být zdařilá a návratnost vyplněných anket byla vysoká.

4.5.3 Vyhodnocení výsledků

Zpracování ankety je rozděleno do 2 částí. První část se zabývá názory respondentů na tzv. technaře. Zda si spojují technaře s užíváním drog a věkové rozložení tohoto názoru.

Ve druhé části se zabývám otázkou, zda lidé, kteří se nezúčastnili techno party, považují technaře za uživatele drog.

4.5.4 Názory respondentů

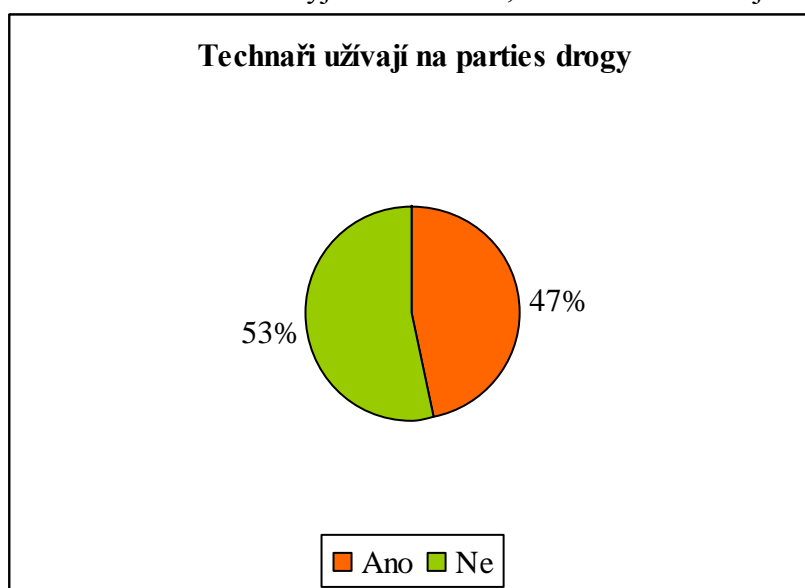
Cílem ankety bylo zjistit názor respondentů na technaře. Porovnávám mezi sebou ženy a muže. Respondenti jsou také rozděleni do věkových kategorií, viz následující tabulka.

Tab. č. 7: Odpovědi respondentů na 5. otázku

Otázka č. 5 - možnosti	Celkem	Muži	Ženy	10 až 20	21 až 40	41 až 60	61 a výš
1	123	45	78	19	70	29	5
2	127	48	79	21	64	34	8
3	87	31	56	12	50	21	4
4	52	25	27	9	11	22	9
5	70	33	37	13	20	27	10
6	15	10	5	0	3	4	8
7	4	0	4	0	3	1	0

Zdroj: Vlastní šetření

Graf č.6: Procentuální vyjádření názoru, zda technaři užívají drogy

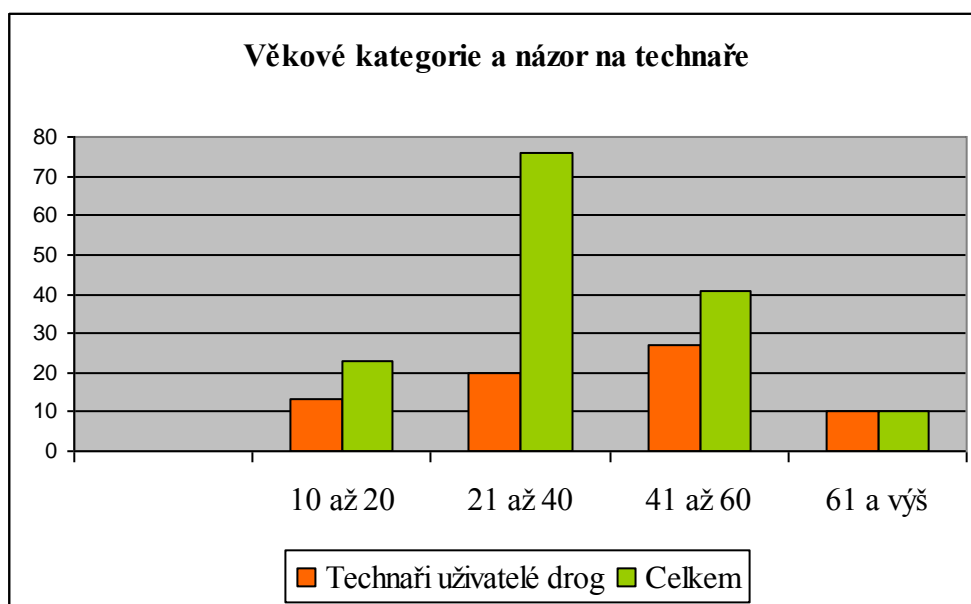


Zdroj: Vlastní šetření

Z grafu vyplývá, že skoro polovina respondentů považuje technaře za uživatele drog. Má hypotéza, že všichni respondenti považují technaře za uživatele drog, se nepotvrdila. S rostoucím věkem se tento názor zvyšuje, což je vidět na následujícím grafu. V poslední věkové kategorii jsem měla bohužel jen deset respondentů, ale všichni odpověděli stejně, tedy že považují technaře za uživatele drog. Dalo by se tedy předpokládat, že se zvyšujícím se počtem respondentů v této věkové kategorii, by stejně tak rostl počet této odpovědi.

Hypotéza, že se stoupajícím věkem sílí i přesvědčení o technařích jako uživatelích drog, se tedy potvrdila.

Graf. č. 7: Názor na technaře jako uživatele drog podle věkových kategorií, absolutní četnosti

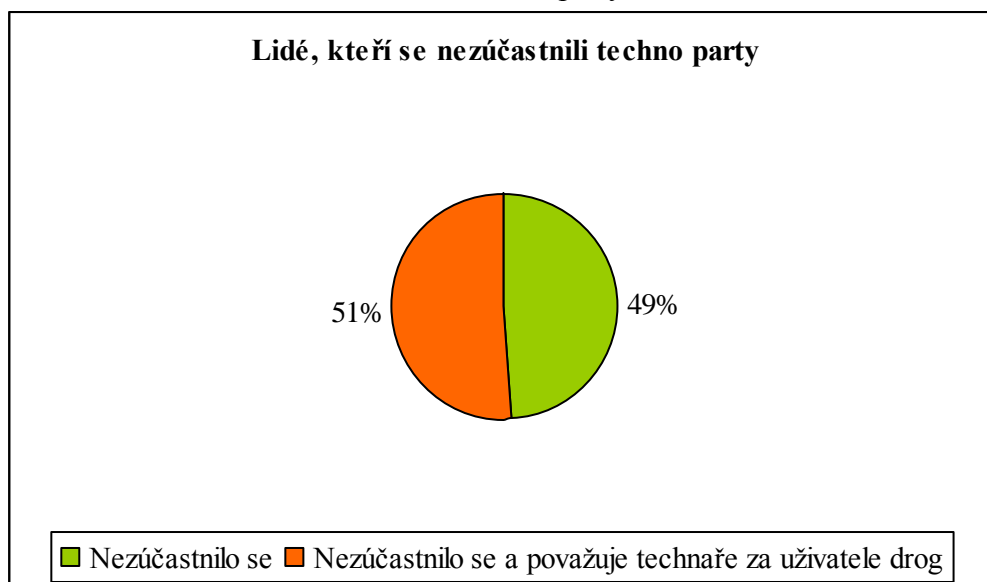


Zdroj: Vlastní šetření

4.5.5 Vliv neúčasti na techno party na názor o technařích

Ze 150 respondentů se jich 131 nezúčastnilo techno party. Z toho 67 respondentů uvedlo, že považuje technaře za uživatele drog. Procentuální vyjádření tohoto jevu ukazuje následující graf.

Graf č. 8: Lidé, kteří se nezúčastnili techno party v %



Zdroj: Vlastní šetření

Téměř polovina lidí, kteří nikdy nenavštívili techno party, spojují technaře s drogami. Domnívám se tedy, že není spojitost mezi návštěvou techno party a

názorem na technaře. Spíše se jako rozhodující ukázal věk. Moje poslední hypotéza se tedy nepotvrdila.

5. Závěr

5.1 Závěr průzkumu

Dotazníkové šetření, které se týkalo problematiky zneužívání drog v komunitě technařů v Pardubicích, přineslo řadu zajímavých a cenných informací. Získané údaje pomohly konkrétněji zmapovat situaci v této komunitě. Také anketa přinesla řadu zajímavých informací o názorech obyvatel Pardubic a blízkého okolí na tuto komunitu.

Dotazníkové šetření i anketa má početně omezený vzorek a proto nelze zobecnit výsledky těchto šetření.

5.2 Shrnutí výsledků ankety

47 % respondentů ze 150 považuje technaře za uživatele drog, hypotéza, že všichni respondenti označí technaře za uživatele drog, se nepotvrdila. S rostoucím věkem se tento názor zvyšuje. Potvrdila se tím hypotéza, že se stoupajícím věkem sílí přesvědčení o technařích jako o uživatelích drog. Ze 131 respondentů, kteří uvedli, že se nezúčastnili žádné techno party, označilo technaře za uživatele drog 67 respondentů. Hypotéza, že všichni lidé, kteří nenavštívili žádnou techno party, označí technaře za uživatele drog, se nepotvrdila.

5.3 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření

Většina respondentů (2/3 z dotázaného vzorku) již nějaké zkušenosti s nelegálními drogami má. I když jsou v této komunitě drogy velmi rozšířené, má hypotéza o tom, že všichni respondenti jsou uživateli drog, se nepotvrdila.

Všichni respondenti uvádějí, že se na parties dokáží bavit i bez drog. Jako nejčastější důvod proč užívají drogy uvedli, aby zpestřili svůj život. Hypotéza, že většina respondentů užívá drogy, aby se dokázala bavit na party, je mylná. Práce si také kladla za cíl zjistit, zda jsou drogy užívány i mimo akce spojené s techno hudbou. Z 24 respondentů, kteří jsou uživateli drog, jich 9 z nich uvedlo, že drogy užívají jen na parties. Zbýlých 15 respondentů odpovědělo, že drogy občas užívají

i mimo akce spojené s techno hudbou. Téměř 2/3 respondentů tedy užívá drogy i mimo techno parties. Žádný z respondentů však nevedl, že by drogy užíval pravidelně.

Nejvíce užívanými drogami jsou extáze a marihuana, podle četnosti dále následuje pervitin, hašiš, LSD a kokain. Z dotazníkového šetření vyplývá, že nejčastěji užívanými drogami jsou extáze a marihuana. Mohlo by se tedy jednat o nový trend, kdy se marihuana v této komunitě stává populárnější než extáze. Nebo je to zapříčiněno specifíkem daného vzorku respondentů. Tím se vyvrací hypotéza, že je extáze nejčastěji užívanou drogou na techno party.

Poslední hypotéza, že většina respondentů si nepřipouští rizika spojená s užíváním drog, byla také vyvrácena. Neboť 63 % respondentů uvedlo, že si tyto rizika připouštějí a snaží se jim předejít.

Výsledky dotazníkového šetření Tanec a drogy ukazují, že subpopulace příznivců taneční elektronické hudby není z hlediska konzumace drog mládeží a mladými dospělými stejně jako v jiných vyspělých státech ani v České republice zanedbatelná. Konzumace drog hraje důležitou roli v životním stylu této zvětšující se skupiny mladých lidí. Dospívající a mladí dospělí, kteří mají jednorázovou či opakovanou zkušenost s konzumací různých legálních či ilegálních drog, se i nadále koncentrují právě v této skupině. Akutní a chronické poškození zdraví v důsledku pravidelné konzumace drog, jednorázové konzumace nadměrných dávek či interakci při konzumaci dvou a více drog najednou představují hlavní zdravotní rizika, kterým je tato subpopulace vystavena. Respondenti tato rizika vnímají a obávají se jich. Nicméně mnozí je vzhledem k nízkému subjektivnímu hodnocení obav ze vzniku zdravotních či sociálních problémů souvisejících s konzumací sledovaných drog nedoceňují.

Vzhledem ke stále rostoucí popularitě drog bude pro plánování školních či komunitních typů preventivních programů výzvou do budoucna vyřešení otázky, jak zajistit, aby si maximum těch, kteří přemýšlejí o prvním či následném užití drog, bylo vědomo skutečnosti, že obdobných stavů myslí jako na drogách je možno dosáhnout mnohem bezpečnějším způsobem. (Kubů – Škařupová – Csémy, 2006, s. 74)

„Řecký duch pokřtil drogy termínem *phármakon*, jenž znamená zároveň lék i jed. Teprve na poznání, okolnostech a samotné osobě závisí, zda se jedno promění v druhé. Na lidské bytosti a nějakým způsobem i na drogách samotných tedy závisí, zda budou léčit nebo škodit. Existují odjakživa a všude na světě a soudě podle dneška bude jich zítra více než včera. Alternativou není svět *s nimi*, nebo *bez nich*. Alternativou je informovat o jejich správném použití, nebo povrchně démonizovat. Rozsévat vědění, nebo nevědomost.“ (Escotado, 2003, s. 150)

Seznam použité literatury

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7184-141-2

ESCOHOTADO, Antonio. *Stručné dějiny drog*. 1. vyd. Praha: VOLVOX GLOBATOR, 2003. ISBN 80-7207-512-8

GANERI, Anita. *Drogy, Od extáze k agonii*. 1. vyd. Praha: AMULET, s.r.o., 2001. ISBN 80-86299-70-8

Hartnoll, Richard; Griffith, Paul; Taylor, Colin; Hendricks, Vincent; Blanken, Peter; Nolimal, Dusan; Weber, Irena; Toussirt, Mohamed; Ingold, Rodolphe. Příručka k provádění výběru metodou sněhové koule: Snowball Sampling. Council of Europe 1997. Dostupné také z WWW: <<http://www.drogy-info.cz/index.php/content/search?SearchText=P%F8%EDru%E8ka+snowball+sampling>>

KUBŮ, Pavel; ŠKAŘUPOVÁ, Kateřina; CSÉMY, Ladislav. *Tanec a drogy 2000 a 2003: Výsledky dotazníkové studie s příznivci elektronické taneční hudby v České republice*. 1. vyd. Úřad vlády České republiky, 2006. Dostupný také z WWW: <http://www.drogy-info.cz/index.php/publikace/vyzkumne_zpravy/tanec_a_drogy_2000_a_2003_vysl_edky_dotaznikove_studie_s_priznivci_elektronicke_hudby_v_ceske_republice> ISBN 80-86734-77-3

NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI. *Tisková zpráva Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti: Studie Tanec a drogy 2007 – souhrn hlavních výsledků*. Praha: Úřad vlády České republiky, 11. 3. 2008. Dostupná z WWW: <www.drogy-info.cz>

NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI. *Zaostřeno na drogy 2*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády ČR, březen-duben 2010. ISSN 1214-1089

NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: Koniasch Latin Press, 1997. ISBN 80-85917-36-X.

POKORNÝ, Vratislav; TELCOVÁ, Jana; TOMKO, Anton. *Patologické závislosti*. 2. vyd. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostický r. s. Brno, 2002. ISBN 80-86568-02-04

PRESL, Jiří. *Drogová závislost*. 9. svazek v edici MEDICA – Praktické rady lékaře. Praha: Maxdorf, 1994. ISBN 80-85800-18-7.

RADIMECKÝ, Josef; GROHMANNOVÁ, Kateřina; GABRHELÍK, Roman; JANÍKOVÁ, Barbara; MÜLLEROVÁ, Pavlína; GAJDOŠÍKOVÁ, Hana. *Učební texty ke kurzu: Úvod do Adiktologie*. 1. vyd. Praha: Centrum adiktologie Psychiatrická klinika 1. lékařské fakulty a VFN, Univerzita Karlova v Praze, 2007. ISBN 978-80-239-9960-0

RIESEL, Petr. *Lesk a bída drog*. 1. vyd. Olomouc: Votobia, 1999. ISBN 80-7198-348-9

RUFER, Marc. *Tabletky štěstí*. 1. vyd. Brno: Books, s.r.o., 1998. ISBN 80-85914-97-2

SAFER PARTY. O projektu Safer party. [online] [cit. 2011-06-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.saferparty.cz/o-projektu-safer-party>>

SAUNDERS, Nicholas. *Extáze a techno scéna*. 1. vyd. Brno: JOTA, 1996. ISBN 80-85617-93-5

SILCOTTOVÁ, Push & Mireille. *Kniha o extázi*. 1. vyd. Praha: Garamond, 2003. ISBN 80-86379-50-7

STAFFORD, Peter. *Encyklopedie psychedelických látek*. 1. vyd. Praha: VOLVOX GLOBATOR, 1997. ISBN 80-7207-057-6

ŠKAŘUPOVÁ, Kateřina. *Tisková zpráva*. <www.vlada.cz>, 9. 6. 2010.

Dostupná z www: <<http://www.rave.cz/tiskovka/9477/pruzkum-tanec-a-drogy-2010-zahajen/>>

TYLER, Andrew. *Drogy v ulicích*. 1. vyd. Praha: IŽ, s.r.o., 2000. ISBN 80-237-3606-X

Wikipedie.org. Techno. [online] [cit. 2011-06-18]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Techno>>

Seznam tabulek a grafů

Tabulky:

- Tab. č. 1: Věkové zastoupení respondentů (str. 35)
- Tab. č. 2: Zkušenost s drogami, absolutní četnosti (str. 37)
- Tab. č. 3: Důvody proč užívají drogy (str. 38)
- Tab. č. 4: Přehled užívaných drog, absolutní četnosti (str. 39)
- Tab. č. 5: Rizika spojená s užíváním drog, absolutní četnosti (str. 40)
- Tab. č. 6: Věkové zastoupení respondentů (str. 44)
- Tab. č. 7: Odpovědi respondentů na 5. otázku (str. 46)

Grafy:

- Graf č. 1: Složení respondentů podle pohlaví v % (str. 36)
- Graf č. 2: Procentuální vyjádření zkušenosti s drogami, počet respondentů 37 (str. 38)
- Graf č. 3: Přehled užívaných drog, absolutní četnosti (str. 39)
- Graf č. 4: Procentuálně vyjádřené zastoupení respondentů dle věku (str. 44)
- Graf č. 5: Procentuálně vyjádřené zastoupení respondentů dle pohlaví (str. 45)
- Graf č. 6: Procentuální vyjádření názoru, zda technaři užívají drogy (str. 46)
- Graf č. 7: Názor na technaře jako uživatele drog podle věkových kategorií, absolutní četnosti (str. 47)
- Graf č. 8: Lidé, kteří se nezúčastnili techno party v % (str. 4)

Příloha č. 1

Dotazník

Dobrý den,
žádám Vás o vyplnění následujícího dotazníku, který bude sloužit výzkumu pro mou bakalářskou práci. Ta se zabývá pardubickou techno komunitou a jejím vztahem k ilegálním drogám.

Vyplněný dotazník je naprosto anonymní, neuvádějte prosím své jméno. Na otázky odpovídejte upřímně a dle vlastního názoru. Po vyplnění pošlete prosím dotazník zpět na můj e-mail terkastriteska@email.cz. V případě, že nechcete tento dotazník odesílat z Vaší osobní e-mailové adresy, můžete využít mnou vytvořený e-mail technopardubice@seznam.cz heslo: techno123, který plně zaručuje Vaši anonymitu.

Pokyny k vyplnění:

Zvolené možnosti prosím zvýrazněte (zvolte **tučné písmo**). Svoji odpověď prosím vepište u otázek, kde nejsou uvedené možnosti. Slovem drogy zde myslím drogy nelegální (ne káva, cigarety). Nemusíte odpovídat na ty otázky, které považujete za velmi důvěrné, nebo jsou pro Vás z jiného důvodu nepříjemné. Předem děkuji za vyplnění tohoto dotazníku!

Tereza Stříteská, studentka katedry sociálních věd univerzity Pardubice.

Příklad: 1. Jste?

Muž
Žena

1. Jste?

Muž
Žena

2. Věk:

3. Co Vás přivedlo k techno hudbě?

- vlastní zájem
- kamarádi
- zájem o tento životní styl
- rád/a se chodím bavit/ tančit
- jiné (doplňte)

4. Navštěvujete techno párty? Pokud odpovíte ano, kolikrát za poslední 3 roky?

- Ano Počet:
- Ne

5. Považujete se za technaře?

- Ano, ztotožňuji se i s tímto životním stylem
- Ne, pouze navštěvuji techno párty/ poslouchám hudbu
- Jiné (doplňte)

6. Co pro Vás techno znamená?
- možnost sebevyjádření se
 - možnost poslechnout si dobrou hudbu
 - jít se bavit s kamarády
 - jiné (doplňte)
7. Setkáváte se s předsudky lidí, kteří automaticky považují technaře za uživatele drog?
- Nikdy
 - Občas
 - Velmi často
 - Nevnímám soudy jiných lidí
 - Jiné (doplňte)
8. Máte stálou partu lidí, s kterými navštěvujete techno?
- Ano
 - Ne
9. Je ve Vašem okolí někdo blízký kdo užívá drogy?
- Známy
 - Kamarád
 - Příbuzný
 - Přítel/kyně
 - Neznám nikoho
10. Nabízel Vám někdo na techno párty drogy?
- Ano, již se mi to párkrát stalo
 - Ano, jednou
 - Ne přímo mě, ale mému známému/kamarádovi ano
 - Nikdy
 - Jinak (doplňte)
11. Vyzkoušel/a jste někdy drogy? V případě, že odpovíte ne, přeskočte až na otázku 30.
- Ano
 - Ne
12. Jaké drogy jste zkusil/a?
13. Užíváte drogy? V případě, že odpovíte ne, přeskočte až na otázku 30.
- Ano
 - Ne
14. Užíváte drogy na techno párty?
- Ano, skoro pokaždé
 - Ano, občas
 - Jen výjimečně
 - Ne

15. Užíváte drogy i mimo techno komunitu (techno párty)?
- Ano
 - Ne
16. Jaké užíváte drogy?
17. Jak často užíváte drogy?
- Jen na párty
 - Občas, i mimo párty
 - Pravidelně
 - Jiné (doplňte)
18. Kolikrát do měsíce si vezmete drogu?
19. Co Vás přivedlo k užívání drog?
- Chtěl/a jsem obstát před druhými
 - Často jsem se nudil/a
 - Hledal/a jsem zpestření života
 - Byl/a jsem k tomu donucen/a
 - Jiný důvod (Jaký?)
20. Jaké pocity/stavy máte při užívání drog?
- Pocit uvolnění
 - Pocit zvýšeného sebevědomí
 - Radost ze života
 - Pocity strachu, deprese a úzkosti
 - jiné pocity (vypište)
21. Jak si obstaráváte drogy?
- Přes známé
 - Přes kamarády
 - Sám/Sama
 - jinak (doplňte)
22. Jsou pro Vás drogy lehce dostupné? Dokážete je snadno získat?
- Ano
 - Ne
23. Kolik měsíčně investujete do drog?

24. Proč užíváte drogy?
- Chci obstát před druhými
 - Často se nudím
 - Hledám zpestření života
 - Jsem k tomu nucen/a
 - Jiný důvod (Jaký?)
25. Dokážete se na párty bavit i bez drog?
- Ano
 - Ne
26. Uvědomujete si rizika spojená s užíváním drog?
- Ano, ale mně se nic stát nemůže
 - Ano, snažím se jim předejít
 - Nepřipouštím si je
 - Ne
 - Jiné (doplňte)
27. Zkoušel/a jste někdy brání drog omezit?
- Ano
 - Ne
28. Jak dlouho jste nejdéle vydržel/a bez drog?
29. Vědí Vaši rodiče, že užíváte drogy?
- Ano
 - Ne
30. Slyšel/a jste o projektu Safer party (poskytování objektivních informací o legálních a ilegálních psychoaktivních látkách), který by měl mít svůj informační stánek na párty?
- Ano
 - Ne
31. Navštívil/a jste někdy jejich stánek a využil/a jejich služeb?
- Ano
 - Ne
32. Zde můžete napsat cokoli, co Vás k dané tématice napadá:

Příloha č. 2

Anketa

Dobrý den,
prosím Vás o vyplnění následující ankety, která bude sloužit výzkumu pro mou bakalářskou práci. Ta se zabývá pardubickou techno komunitou a jejím vztahem k ilegálním drogám.

Na otázky odpovídejte upřímně a dle vlastního názoru. Po vyplnění pošlete prosím anketu zpět na můj e-mail terkastriteska@email.cz.

Předem děkuji za vyplnění.

Tereza Stříteská, studentka katedry sociálních věd univerzity Pardubice.

Pokyny k vyplnění:

Zvolené možnosti prosím zvýrazněte (zvolte **tučné písmo**), u otázky č. 5 vyberte všechna tvrzení, se kterými souhlasíte.

Příklad: 1. Jste?

Muž

Žena

1. Jste?

Muž

Žena

2. Věk:

3. Jaký styl hudby posloucháte?

4. Slyšel/a jste už někdy výraz „technař“?

- Ano

- Ne

5. Jaký je Váš názor na tzv. „technaře“?

- posluchač techno hudby

- osoba zúčastňující se techno párty

- osoba oblékající se ve stylu techno

- osoba často požívající na techno párty alkohol

- osoba často požívající na techno párty drogy

- drogově závislá osoba

- jiné (vypište)

6. Zúčastnil/a jste se někdy techno párty?

- Ano

- Ne

Příloha č. 3

Tabulka na vyhodnocení dotazníkového šetření

Respondent	otázky												
	1. pohlaví		2. Věk	3. Co přivedlo k technu					4. techno party			5. Technař	
	Muž	Žena		1.	2.	3.	4.	5.	ano	ne	počet	ano	ne
1.		1	22				1		1		6		1
2.	1		22	1					1		40	1	
3.	1		21		1				1		40	1	
4.	1		23					1	1		72	1	
5.		1	21		1				1		30	1	
6.		1	21	1					1		5		1
7.	1		23	1					1		20	1	
8.	1		24		1				1		9		1
9.	1		26			1			1		7		1
10.	1		25		1		1		1		9	1	
11.	1		22	1	1				1		6	1	
12.	1		24	1	1				1		12	1	
13.	1		26		1				1		7	1	
14.	1		23		1	1			1		9	1	
15.	1		25	1		1			1		11	1	
16.		1	24		1	1			1		6	1	
17.		1	25			1			1		15		1
18.		1	23		1				1		10		1
19.	1		22	1		1			1		81	1	
20.	1		24		1				1		65	1	
21.	1		23	1					1		40	1	
22.	1		22		1		1		1		30		1
23.	1		21	1		1	1		1		10	1	
24.	1		25		1				1		7	1	
25.	1		22	1		1			1		19	1	
26.	1		23			1	1		1		33	1	
27.	1		24		1				1		5	1	
28.	1		21	1		1			1		7	1	
29.	1		21		1				1		12	1	
30.	1		22	1					1		15	1	
31.		1	23	1		1	1		1		60	1	
32.		1	22	1		1			1		40	1	
33.		1	21	1	1				1		21	1	
34.		1	24		1		1		1		18	1	
35.		1	21	1					1		15	1	
36.		1	23			1			1		30	1	
37.	1		22		1				1		40	1	
38.													
39.													
40.													
Celkem	25	12		16	18	13	7	1	37			30	7

otázky															
6. Co techno znamená				7. Předsudky					8. Stálá parta		9. Blízky uživatel				
1	2	3	4	1	2	3	4	5	ano	ne	1	2	3	4	5
		1	1			1			1			1			
	1	1			1				1		1	1	1		
		1			1				1			1			
			1				1		1			1			
	1					1				1		1			
			1					1	1		1				
			1			1			1		1	1			
1					1				1		1	1		1	
1		1						1	1			1			
1		1				1			1			1			
1		1				1			1			1			
1	1				1				1			1			
1	1				1				1		1	1			
1	1	1				1			1		1	1			
	1	1				1			1		1	1			
	1	1	1		1					1	1				
		1				1			1		1				
1	1	1			1				1		1	1			
	1	1				1			1		1				
1		1				1			1		1	1			
1								1	1		1	1			
	1	1				1			1		1			1	
1	1	1				1			1		1	1			
1	1	1			1				1		1	1	1		
	1	1						1	1		1	1			
		1		1					1		1	1			
1					1				1		1	1			
	1	1						1	1		1	1			
15	16	26	6	1	11	18	6	1	35	2	19	32	4	1	

Respondent	otázky												
	10. Nabídka drog					11. zkouška		12. Jaké drogy zkoušel/a					
	1.	2	3	4	5	ano	ne	EX	M	L	H	K	P
1.	1					1			1				
2.	1						1						
3.	1					1		1	1				1
4.	1					1		1	1	1	1	1	1
5.	1					1		1				1	1
6.	1					1		1	1	1	1	1	1
7.					1	1		1	1				1
8.	1					1		1	1		1		
9.	1					1		1	1	1			
10.	1					1		1	1				
11.	1					1		1	1	1			
12.	1					1		1	1	1	1		
13.	1						1	1					
14.	1					1		1	1	1			
15.	1					1		1	1		1		
16.	1					1		1	1	1			
17.	1					1		1	1				
18.			1			1			1				
19.	1					1		1	1		1	1	1
20.	1					1		1		1		1	1
21.	1					1		1	1	1			
22.	1						1						
23.	1					1		1	1				1
24.	1					1		1	1		1		
25.	1					1		1		1		1	1
26.	1					1		1	1				
27.	1					1		1	1	1			
28.	1					1		1	1		1		
29.	1					1		1	1			1	1
30.	1					1		1	1		1		
31.	1					1		1	1	1		1	1
32.	1					1		1	1		1		1
33.	1					1		1	1		1	1	1
34.	1					1		1	1				1
35.	1					1		1	1				
36.	1						1						
37.	1					1		1	1				1
38.													
39.													
40.													
Celkem	35		1		1	33	4	32	30	12	11	9	15

otázky																
13. Užívá		14. užívá na technu				15. mimo		16. Jaké drogy								
ano	ne	1	2	3	4	ano	ne	EX	M	L	H	K	P			
	1															
1		1				1		1					1			
1			1			1		1	1	1	1	1	1			
1			1			1						1	1			
1			1				1	1								
	1															
1			1			1		1	1							
1			1			1		1	1		1					
1			1			1		1	1							
1			1			1		1	1		1					
1			1			1		1	1							
1			1			1		1	1							
1			1			1		1	1		1					
	1															
	1															
1		1				1		1	1				1			
1		1				1		1	1			1	1			
1			1				1	1	1							
	1															
	1															
1			1				1	1					1			
1			1				1	1	1				1			
1			1				1	1	1		1					
1			1				1	1	1		1		1			
1			1				1	1	1				1			
	1															
1			1			1		1	1							
24	9	3	20	1		17	7	21	20	4	5	4	11			

Respondent	otázky												
	17. Jak často				18.	19. co přivedlo ke drogám							
	1	2	3	4		1	2	3	4	5			
1.													
2.													
3.	1				3			1					
4.	1				2			1					
5.	1				2					1			
6.	1				1					1			
7.													
8.		1			8			1					
9.		1			6	1		1					
10.		1			8	1							
11.		1			9	1		1					
12.		1			5			1					
13.													
14.		1			5			1					
15.		1			7			1					
16.		1			8			1					
17.													
18.													
19.		1			6			1					
20.		1			4			1					
21.	1				2			1					
22.													
23.													
24.													
25.	1				2			1					
26.		1			2			1					
27.													
28.													
29.	1				4			1					
30.	1				1			1					
31.		1			4			1					
32.		1			3			1					
33.		1			3			1					
34.	1				2			1					
35.													
36.													
37.		1			2			1					
38.													
39.													
40.													
Celkem	9	15					3	21		2			

otázky																
20. jaké stavy při drogách					21. odkud				22. dostup.		23.	24. proč?				
1	2	3	4	5	1	2	3	4	ano	ne		1	2	3	4	5
1						1			1		2000			1		
1	1	1					1		1		400			1		
				1	1	1			1		1000					1
				1	1				1		0					1
1		1			1				1		3000			1		
1		1	1		1	1			1		2000	1				
1		1				1			1		1100			1		
1		1			1	1			1		1800			1		
1	1				1	1			1		4000			1		
1		1				1			1		1500			1		
1		1			1	1			1		3500			1		
1		1			1	1			1		1000			1		
1		1			1	1	1		1		3000			1		
1	1	1			1	1			1		3000			1		
1	1					1			1		500			1		
1		1			1	1			1		500			1		
		1			1	1			1		200			1		
1		1				1			1		1500			1		
1	1	1				1			1		500			1		
1		1				1			1		1500			1		
	1	1			1	1			1		500			1		
1	1	1			1	1			1		500			1		
1		1				1			1		1000			1		
1	1					1			1		500			1		
20	8	18		3	14	21	2		24				1	21		2

Respondent	otázky											
	25. bez		26. rizika					27. omezit		28.	29. rodiče	
	ano	ne	1	2	3	4	5	ano	ne		ano	ne
1.												
2.												
3.	1			1				1		půl roku	1	
4.	1			1				1		půl roku	1	
5.	1				1			1		rok		1
6.	1			1				1		2 roky	1	
7.												
8.	1			1					1	měsíc		1
9.	1			1				1		3 měsíce		1
10.	1				1				1	půl roku		1
11.	1				1				1	měsíc		1
12.	1			1					1	měsíc		1
13.												
14.	1			1					1	3 měsíce		1
15.	1				1				1	půl roku		1
16.	1			1					1	3 měsíce		1
17.												
18.												
19.	1				1			1		půl roku	1	
20.	1			1				1		půl roku	1	
21.	1				1			1		rok		1
22.												
23.												
24.												
25.	1			1					1	3 měsíce		1
26.	1			1				1		rok	1	
27.												
28.												
29.	1			1				1		půl roku		1
30.	1			1				1		půl roku		1
31.	1			1					1	4 měsíce	1	
32.	1				1			1		rok		1
33.	1				1			1		rok		1
34.	1			1					1	půl roku		1
35.												
36.												
37.	1				1			1		rok		1
38.												
39.												
40.												
Celkem	24			15	9			14	10		7	17

otázky													
30. Safer party		31. služby		32.									
ano	ne	ano	ne										
1			1	1									
1			1										
1		1											
1		1											
1			1										
	1		1										
	1		1	1									
	1		1	1									
	1		1										
	1		1										
	1		1										
	1		1										
	1		1										
	1		1	1									
1			1										
1		1											
1		1											
1			1										
1			1										
	1		1										
1			1										
1			1										
	1		1										
	1		1										
1			1										
1			1										
1			1										
1			1										
1			1										
1			1										
21	16	6	31	4									

Příloha č. 4

Tabulka na vyhodnocení ankety

respondent	otázky													
	pohlaví		věk	hudba	"technař"	názor							účast	
	muž	žena				1	2	3	4	5	6	7	ano	ne
1	1		22	Rock	ano	1		1		1				1
2		1	21	Rock	ano	1								1
3		1	24	Pop	ano	1		1						1
4		1	21	Punk	ano	1	1	1						1
5		1	21	Rock	ano	1	1	1						1
6		1	23	RNB	ano	1	1			1				1
7		1	21	Rock	ano	1	1	1						1
8		1	21	Pop	ano		1	1	1	1	1	1		1
9		1	22	Metal	ano	1	1	1				1	1	
10		1	22	Metal	ano	1	1	1		1				1
11	1		23	Rock	ano	1	1	1		1	1			1
12	1		22	Rock	ano	1	1	1	1	1				1
13		1	21	Pop	ano			1					1	
14	1		16	Hip hop	ano					1				1
15		1	21	Ska	ano	1								1
16		1	23	Metal	ano		1							1
17		1	46	Rock	ano	1	1	1	1	1				1
18		1	47	Klasika	ano	1								1
19	1		49	Klasika	ne	1				1				1
20		1	23	DNB	ano	1	1	1					1	
21		1	22	Rock	ano	1	1	1						1
22		1	23	Pop	ano	1	1	1						1
23		1	22	Rock	ano	1	1	1						1
24		1	22	Disco	ano	1	1		1					1
25		1	22	Pop	ano	1								1
26		1	21	Ska	ano	1	1							1
27		1	22	Rock	ano	1	1	1					1	
28		1	22	Rock	ano	1	1			1				1
29	1		22	Elektro	ano	1	1	1					1	
30		1	23	Disco	ano	1	1	1		1			1	
31		1	23	Country	ano	1	1	1	1	1				1
32	1		21	Pop	ano	1	1	1						1
33	1		22	Punk	ano	1	1	1		1	1			1
34		1	47	Rock	ano	1	1		1	1				1
35	1		50	M.slovo	ano	1	1		1		1			1
36		1	19	Folk	ano	1	1			1				1
37	1		54	Rock	ano	1	1	1	1	1				1
38		1	56	Pop	ano	1	1		1	1				1
39	1		18	Hip hop	ano		1			1				1
40		1	15	Hip hop	ano	1	1	1	1	1				1
41		1	67	Klasika	ano	1	1		1	1				1
42	1		71	Dech.	ano				1	1	1			1
43	1		17	Hip hop	ano	1	1	1	1	1				1
44	1		25	Rock	ano	1	1	1						1
45		1	27	Rock	ano	1	1	1						1

respondent	otázky														
	pohlaví		věk	hudba	"technař"	názor							účast		
	muž	žena				1	2	3	4	5	6	7	ano	ne	
45		1	27	Rock	ano	1	1	1							1
46		1	45	Pop	ano	1	1	1	1						1
47		1	23	Pop	ano	1	1	1					1		
48		1	63	Dech.	ano				1	1	1				1
49		1	21	Elektro	ano	1	1	1						1	
50	1		49	Rock	ano	1	1	1	1						1
51	1		16	Hip hop	ano	1		1	1						1
52	1		26	Elektro	ano	1	1							1	
53	1		26	Rock	ano	1	1		1	1					1
54	1		19	Rock	ano	1	1	1							1
55		1	79	Klasika	ano	1	1	1	1	1	1				1
56	1		71	Rock	ano		1	1		1					1
57		1	17	Pop	ano	1	1	1							1
58		1	20	Rock	ano	1	1	1							1
59	1		39	Metal	ano	1	1	1	1	1					1
60	1		55	Rock	ano	1	1	1							1
61	1		63	Klasika	ano	1	1		1	1	1				1
62		1	68	Dech.	ano		1		1	1	1				1
63		1	23	Punk	ano	1	1	1							1
64		1	24	Klasika	ano	1	1	1	1	1					1
65		1	23	Rock	ano	1	1	1							1
66		1	21	Pop	ano	1	1	1						1	
67		1	17	RNB	ano	1	1	1	1	1				1	
68		1	19	Soul	ano	1	1	1							1
69	1		16	Metal	ano		1		1	1					1
70		1	15	RNB	ano	1	1	1		1					1
71	1		19	Punk	ano	1	1			1					1
72	1		23	Elektro	ano	1	1	1						1	
73	1		21	Punk	ano	1	1			1					1
74	1		21	Reagé	ano	1	1	1							1
75		1	19	Pop	ano	1	1	1						1	
76		1	20	Pop	ano	1	1	1		1					1
77		1	26	Pop	ano	1	1	1	1	1					1
78	1		37	Pop	ano	1	1	1							1
79	1		46	Rock	ano	1	1	1	1	1					1
80		1	47	Klasika	ano	1	1	1	1	1					1
81		1	51	Pop	ano	1	1	1		1					1
82		1	53	Pop	ano	1	1		1	1					1
83		1	23	Pop	ano	1	1	1							1
84		1	21	Pop	ano	1	1	1							1
85		1	21	Metal	ano	1	1								1
86	1		23	Rock	ano	1	1								1
87	1		24	Ska	ano	1	1	1							1
88		1	19	Hip hop	ano	1	1		1	1					1
89	1		77	Klasika	ano	1	1	1	1	1	1				1
90	1		56	Rock	ano	1	1	1	1	1					1

respondent	otázky													
	pohlaví		věk	hudba	"technař"	názor							účast	
	muž	žena				1	2	3	4	5	6	7	ano	ne
91	1		63	Rock	ano	1	1	1	1	1	1			1
92		1	22	Rock	ano	1	1						1	
93		1	21	Hip hop	ano	1	1	1						1
94	1		57	Rock	ano		1		1	1				1
95	1		59	Metal	ano	1	1	1	1	1				1
96		1	16	Hip hop	ano	1	1		1	1				1
97		1	22	Metal	ano	1	1	1						1
98		1	23	Disco	ano	1	1		1	1			1	
99		1	39	Pop	ano	1	1	1	1	1				1
100		1	56	Klasika	ano	1	1	1	1	1				1
101	1		15	Hip hop	ano	1	1	1	1	1				1
102	1		71	Dech.	ano		1		1	1	1			1
103		1	23	Elektro	ano	1	1	1						1
104		1	23	Pop	ano	1	1							1
105		1	22	Pop	ano	1	1	1						1
106	1		52	Rock	ano	1	1	1						1
107		1	47	Pop	ano	1								1
108		1	23	Pop	ano	1								1
109		1	23	Vše	ano	1	1	1						1
110		1	24	Rock	ano	1							1	
111	1		16	Tekno	ano	1	1		1				1	
112		1	38	Rock	ano						1			1
113		1	10	Jungle	ano	1	1							1
114		1	18	Techno	ano	1	1						1	
115		1	55	Pop	ano	1	1	1						1
116		1	57	Pop	ano				1	1				1
117		1	56	Pop	ano		1		1	1		1		1
118		1	57	Pop	ano		1		1	1				1
119	1		33	Country	ano	1								1
120	1		23	Rock	ano	1								1
121		1	53	Klasika	ano	1	1							1
122	1		18	Vše	ano		1							1
123	1		45	Vše	ano	1	1			1				1
124	1		30	Alter.	ano	1	1							1
125		1	25	Rock	ano	1							1	
126		1	56	Pop	ano	1	1	1						1
127		1	34	Vše	ano	1	1	1						1
128		1	41	Jazz	ano	1	1	1						1
129	1		59	Country	ano	1	1	1						1
130	1		55	Pop	ano				1	1	1			1
131	1		29	Rock	ano	1	1	1						1
132		1	39	Pop	ano	1	1	1						1
133		1	50	Pop	ano		1							1
134	1		53	Rock	ano		1		1	1				1
135	1		54	Country	ano					1	1			1

respondent	otázky													
	pohlaví		věk	hudba	"technař"	názor							účast	
	muž	žena				1	2	3	4	5	6	7	ano	ne
136		1	51	Klasika	ano		1	1	1	1				1
137		1	36	Vše	ano	1	1	1						1
138		1	39	Rock	ano	1	1	1						1
139	1		56	Rock	ano	1	1	1		1				1
140	1		55	Punk	ano	1	1	1	1	1				1
141		1	23	Vše	ano	1	1	1						1
142	1		51	Rock	ano	1	1		1	1				1
143		1	54	Rock	ano		1	1		1				1
144		1	34	Ska	ano		1		1	1				1
145		1	21	Rock	ano	1	1	1		1				1
146		1	56	Klasika	ano					1	1			1
147	1		49	Metal	ano		1		1	1				1
148	1		43	Punk	ano	1	1	1						1
149		1	33	Vše	ano		1			1				1
150	1		25	Rock	ano	1	1							1
Celkem	57	93				123	127	87	52	70	15	4	19	131

Příloha č. 5

Obrazová část



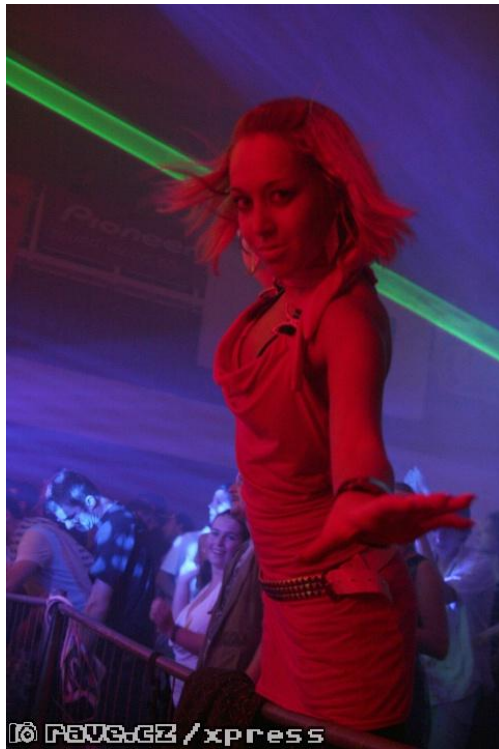
Fotografie č. 1



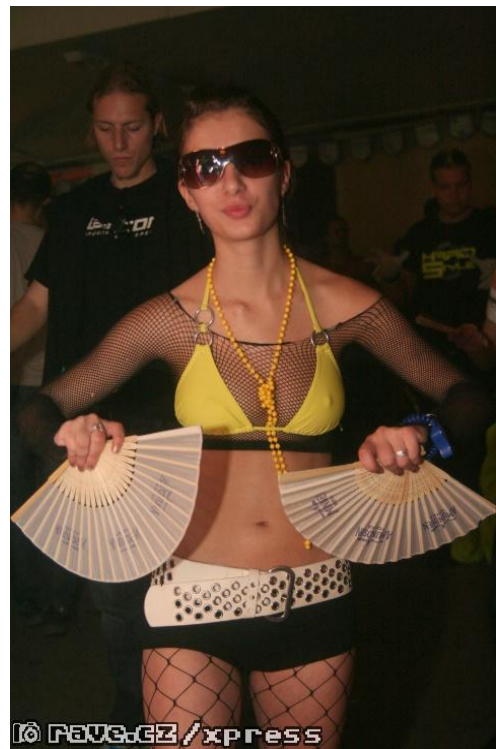
Fotografie č. 2



Fotografie č. 3



Fotografie č. 4



Fotografie č. 5



Fotografie č. 6



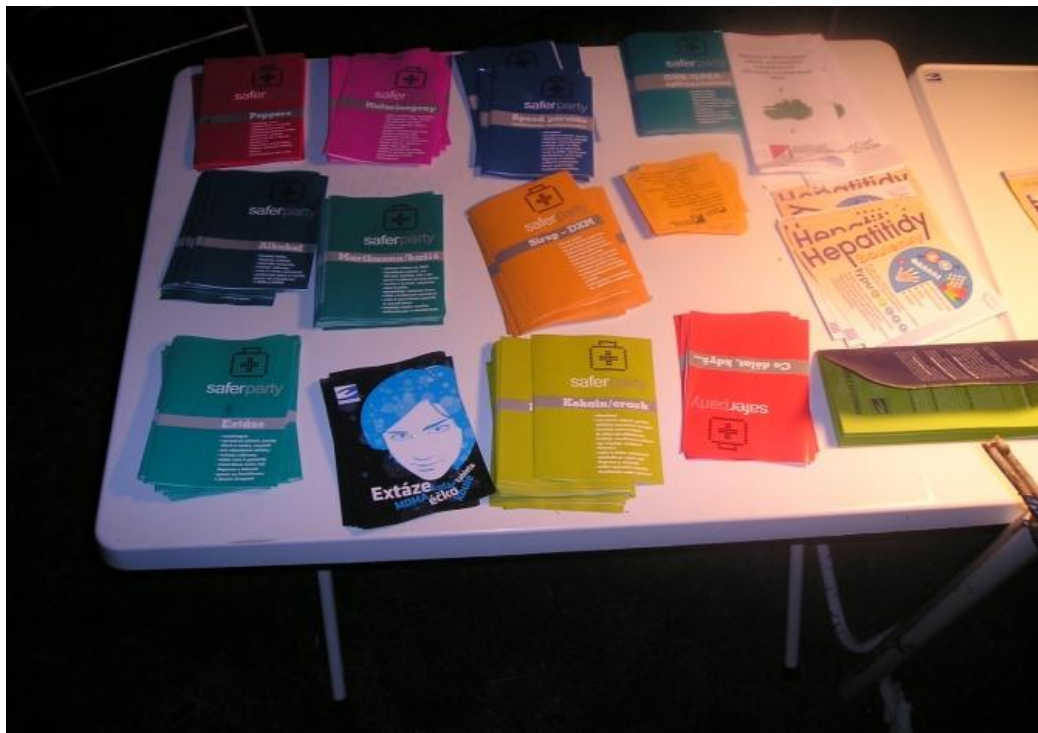
Fotografie č. 7



Fotografie č. 8



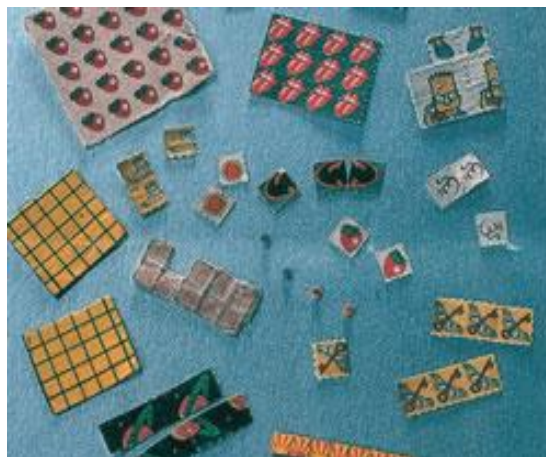
Fotografie č. 9



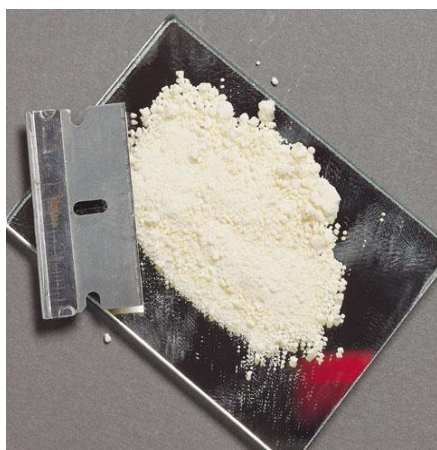
Fotografie č. 10



Fotografie č. 11



Fotografie č. 12



Fotografie č. 13



Fotografie č. 14



Fotografie č. 15



Fotografie č. 16

Příloha č. 6

Seznam fotografií

Fotografie č. 1: Techno party Techno Masters Universe for all

Techno.cz [online] [cit. 2011-06-24]. Dostupné z WWW:

<http://www.techno.cz/foto/v/techno/david/2008-11-16-technomasters/IMG_1116.jpg.html?#g2_gallery>

Fotografie č. 2: Techno party Techno Masters Universe for all

Rave.cz [online] [cit. 2011-06-24]. Dostupné z WWW:

<<http://www.rave.cz/fotka/12160/ctenarske-fotky-z-techno-masters-universe-for-all/43/techno-masters/>>

Fotografie č. 3: Techno party Techno Masters Universe for all

Rave.cz [online] [cit. 2011-06-24]. Dostupné z WWW:

<<http://www.rave.cz/fotka/12160/ctenarske-fotky-z-techno-masters-universe-for-all/61/techno-masters/>>

Fotografie č. 4: Techno party Techno Masters Universe for all

Rave.cz [online] [cit. 2011-06-24]. Dostupné z WWW:

<<http://www.rave.cz/fotka/12085/xpressoxy-fotky-z-techno-masters-universe-for-all/44/red-girl/>>

Fotografie č. 5: Techno party Techno Masters Universe for all

Rave.cz [online] [cit. 2011-06-24]. Dostupné z WWW:

<<http://www.rave.cz/fotka/12085/xpressoxy-fotky-z-techno-masters-universe-for-all/81/techno-masters/>>

Fotografie č. 6: Techno party Techno Masters Universe for all

Rave.cz [online] [cit. 2011-06-24]. Dostupné z WWW:

<<http://www.rave.cz/fotka/12077/dejfovy-fotky-z-techno-masters-universe-for-all/46/techno-masters/>>

Fotografie č. 7: DJ Golpe na Techno Masters Universe for all

Rave.cz [online] [cit. 2011-06-24]. Dostupné z WWW:

<<http://www.rave.cz/fotka/12068/fotky-z-techno-masters-universe-for-all-od-blondeemonic/144/golpe/>>

Fotografie č. 8: Techno party Techno Masters Universe for all

Techno.cz [online] [cit. 2011-06-24]. Dostupné z WWW:

<http://www.techno.cz/foto/v/techno/Monty/081116_techno_masters_universe_for_all/044.jpg.html?#g2_gallery>

Fotografie č. 9: Safer party

Ext.cz [online] [cit. 2011-06-24]. Dostupné z WWW: <<http://extc.cz/foto/safer-party-09--summer-of-love-hradec-kralove-11.html>>

Fotografie č. 10: Safer party

Ext.cz [online] [cit. 2011-06-24]. Dostupné z WWW: <<http://extc.cz/foto/safer-party--creamfield-07/2009-10.html>>

Fotografie č. 11: Extáze

Obrázky.cz [online] [cit. 2011-06-24]. Dostupné z WWW:

<http://www.osel.cz/_popisky/127/_s_1279653607.jpg>

Fotografie č. 12: LSD

Obrázky.cz [online] [cit. 2011-06-24]. Dostupné z WWW:

<http://www.dap.ie/dap_prof/images/lsd.jpg>

Fotografie č. 13: Kokain

Obrázky.cz [online] [cit. 2011-06-24]. Dostupné z WWW:

<<http://www.streetworklobeda.jetzweb.de/Homepage%208c/Kokain.jpg>>

Fotografie č. 14: Pervitin

Obrázky.cz [online] [cit. 2011-06-24]. Dostupné z WWW:

<<http://img.mf.cz/531/052/1-pernik.jpg>>

Fotografie č. 15: Marihuana

Obrázky.cz [online] [cit. 2011-06-24]. Dostupné z WWW:

<<http://img.mf.cz/540/974/marihuana.jpg>>

Fotografie č. 16: Hašiš

Obrázky.cz [online] [cit. 2011-06-24]. Dostupné z WWW:

<<http://www.rect.muni.cz/drogy/POKUS/casti/thcprod.jpg>>